

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Bakalářská práce**

**2012**

**Jaromír Hanzal**

**UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Jaromír Hanzal**

**Povstání v Libyi: „Al-Džazíra efekt“**

*Bakalářská práce*

Praha 2012

Autor práce: **Jaromír Hanzal**

Vedoucí práce: **Mgr. Vlastimil Nečas**

Rok obhajoby: 2012

## **Bibliografický záznam**

HANZAL, Jaromír. *Povstání v Libyi: „Al-Džazíra efekt“* 84 s. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Vlastimil Nečas.

### **Abstrakt**

Bakalářská práce *Povstání v Libyi: „Al-Džazíra efekt“* zkoumá prostřednictvím kvantitativní analýzy vztah českých tištěných médií k arabské zpravodajské síti Al-Džazíra. Úvodní teoretická část práce je rozdělena do tří oddílů. V prvním oddílu autor Al-Džazíru představuje jako významného hráče na regionálním i globálním trhu zpravodajských televizí. Druhý oddíl shrnuje poznatky o dvou zajímavých fenoménech, které nejsou v odborné literatuře jednoznačně vnímány – tzv. „CNN efektu“ a „Al-Džazíra efektu“. Třetí oddíl pak reflektuje dosavadní kvantitativní výzkumy, které se zpravodajstvím Al-Džazíry zabývaly.

Jádro práce spočívá v samotném kvantitativním výzkumu. Autor se zaměřil na klíčové události, u kterých bylo možné předpokládat zvýšený výskyt zmínek o Al-Džazíře. Proto byla v práci zkoumána dvě dvanáctiměsíční období, ve kterých mezinárodní zpravodajství informovalo o událostech spojených s teroristickými útoky na Světové obchodní centrum z 11. září 2001, resp. o vývoji protirežimních povstání na Blízkém východě a v severní Africe souhrnně označovaných jako tzv. arabské jaro v roce 2011. Desetiletý odstup mezi oběma obdobími autorovi umožnil zaměřit se zejména na posun, k němuž ve vztahu k Al-Džazíře u českých tištěných médií došlo. Sledován byl i vývoj v práci českého tisku s Al-Džazírou jako zdrojem apod.

V souladu s názvem práce byla zvláštní pozornost věnována i protirežimnímu povstání v Libyi. Zde autora především zajímalo, zda texty spojené s Al-Džazírou referovaly o povstání v Libyi více než o jiných protirežimních povstáních.

Autor si stanovil tři výzkumné hypotézy, přičemž dvě z nich se mu podařilo prokázat. Závěrem práce je, že v průběhu deseti let došlo k výraznému posunu v tom, jak česká tištěná média vnímají stanici Al-Džazíra. To nicméně neznamená, že ji využívají jako zdroj pro širší škálu témat. V textech spojovaných s Al-Džazírou, které se věnovaly tzv. arabskému jaru, převažují texty o povstání v Libyi.

## **Abstract**

The bachelor thesis *Uprising in Libya: „The Al-Jazeera Effect“* uses a quantitative analysis to examine the relationship the Czech printed media has towards the Arab news network Al Jazeera. The preliminary theoretical part is divided into three sections. In the first section, the author presents Al Jazeera as an important actor in the regional and global television news market. The second section summarizes the findings about two interesting phenomenons that aren't unanimously accepted by academic literature – the so called „CNN effect“ and the „Al Jazeera effect“. The third section then reflects on the current quantitative research that deals with Al Jazeera's news coverage.

The core of this thesis rests solely on the quantitative research. The author focused on key events that could be expected to increase the references to the Al Jazeera network. Therefore, the thesis examined two twelve month periods in which international news outlets informed of the events related to the terrorist attacks on the World Trade Center on September 11<sup>th</sup> 2001, and of the development of anti-regime uprisings in the Middle East and North Africa collectively labeled as the Arab Spring in 2011. The ten-year gap in between these two periods has given the author a chance to focus particularly on the change in the relationship of the Czech printed media towards Al Jazeera. The author also took notice of the developments in the usage of Al Jazeera as a source by the Czech press, and so on.

In line with the title of the thesis, particular attention was given to the anti-regime uprising in Libya. Here the author mainly took interest in whether the texts associated with Al Jazeera reported about the uprising in Libya more often than they did about any other anti-regime uprisings.

The author examined three research hypotheses; two of them had been confirmed. The message of this paper thus states that a significant shift can be observed in the way Czech printed media perceive Al Jazeera within the last decade. However, this doesn't mean the media use it a source of information of broader variety of topics. The texts connected to Al-Jazeera, which referred to the so called Arab spring, are mostly concerned with the uprising in Libya.

## **Klíčová slova**

Al-Džazíra, arabské jaro, Libye, 11. září, Katar

## **Keywords**

Al Jazeera, Arab spring, Libya, 9/11, Qatar

## **Rozsah práce:**

Rozsah práce bez od Úvodu po Summary, bez poznámek pod čarou: 72 382 znaků

Rozsah práce bez od Úvodu po Summary, včetně pozn. pod čarou: 85 479 znaků

## **Prohlášení**

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil výhradně uvedené prameny a literaturu.

Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely v tištěné i elektronické podobě.

V Praze dne 18. 5. 2012

Jaromír Hanzal

## **Poděkování**

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Vlastimilu Nečasovi za trpělivé vedení mé bakalářské práce.



<b>Institut komunikačních studií a žurnalistiky UK FSV</b>	
<b>Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce</b>	
<b>TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:</b>	
<b>Příjmení a jméno</b> diplomantky/diplomanta: <b>Jaromír Hanzal</b>	<b>Razítko podatelny:</b>
<b>Imatrikulační ročník</b> diplomantky/diplomanta: <b>2009</b>	
<b>E-mail diplomantky/diplomanta:</b> <b>hanzjar@seznam.cz</b>	
<b>Studijní obor/typ studia:</b> <b>Mediální studia/kombinované</b>	
<b>Předpokládaný název práce v češtině:</b> <b>Povstání v Libyi: „Al-Džazíra efekt“</b>	
<b>Předpokládaný název práce v angličtině:</b> <b>Uprising in Libya: „The Al-Jazeera Effect“</b>	
<b>Předpokládaný termín dokončení</b> (semestr, školní rok – vzor: <i>ZS 2012</i> ): (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve po dvou semestrech</u> od schválení tezí, tedy teze schválené v LS 2010/2011 umožňují obhajovat práci nejdříve v LS 2011/2012) <b>LS 2011/2012</b>	
<b>Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce</b> (max. 1000 znaků):  <b>Od začátku 90. let se v mediálním diskursu hovoří o tzv. „CNN efektu“. S rostoucím vlivem médií pocházejících ze zemí tzv. třetího světa, jako je například katarská satelitní televize Al- Džazíra, dochází i k posunu původního konceptu. Můžeme tedy hovořit i o tzv. „Al-Džazíra efektu“. Jeho princip spočívá v tom, že na důležitosti konkrétního tématu v mezinárodněpolitickém měřítku se do značné míry podepisuje mediální</b>	

**pokrytí záležitosti v globálních zpravodajských sítích. Svou roli sehrává i způsob, jakým média o událostech referují. Kromě volby záběrů a mluvčích se jedná také o typické „zjednodušovací“ techniky – osobní příběhy nebo tzv. mediální symboly atd.**

**Cílem této práce bude prověřit na případu povstání v Libyi (vypuklo v únoru roku 2011), do jaké míry došlo k naplnění konceptu „Al-Džazíra efektu“ v praxi. Kromě toho práce stručně přiblíží mediální pokrytí povstání v Libyi v kontextu dalších médií – například britské BBC.**

**Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):**

- 1. „Al-Džazíra“ efekt**
- 2. Povstání v Libyi 2011**
- 3. Projevy „Al-Džazíra efektu“ na případu povstání v Libyi**
- 4. Mediální prezentace povstání v komparativní perspektivě**

**Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období, za které bude analyzován):**

**Kromě několika pramenů primární literatury a celé řady sekundárních pramenů bude autor pracovat zejména s audiovizuálními materiály dostupnými na internetovém kanálu Al-Džazíry na severu [youtube.com](http://www.youtube.com/user/AlJazeeraEnglish#p/p) (<http://www.youtube.com/user/AlJazeeraEnglish#p/p>), <http://www.youtube.com/user/aljazeerachannel>**

**Postup (technika) při zpracování materiálu:**

**Autor bude pracovat s klasickou podobou instrumentální případové studie, přičemž bude ověřovat platnost konceptu „Al-Džazíra efektu“ na konkrétním případě povstání v Libyi. Z povahy práce samozřejmě vyplývá, že bude zpracována prostřednictvím kvalitativní analýzy.**

**Základní literatura** (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

**DRULÁK, P.: *Jak zkoumat politiku, Praha: Portál 2008:*** *Tato cenná příručka poskytuje čtenáři přehled metodologických postupů pro akademický výzkum. Přestože jsou aplikovány na politická témata, jejich podstata (případová studie, komparativní studie) je samozřejmě platná ve společenských vědách obecně.*

**EL-NAWAWY, M., POWERS, S.: *Al-Jazeera English : A conciliatory medium in a conflict-driven environment? 2010 6: 61 Global Media and Communication:*** *Text představující anglickou odnož kanálu Al-Džazíra jako médium, jež představuje v kontextu dalších podobných organizací pozitivní příklad ve smyslu žurnalistické etiky, práce se zdroji atd. Tento způsob práce vede podle autora k tomu, že Al-Džazíra představuje médium, je je schopno do konfliktního prostředí mezinárodní politiky přinést dialog a celkové „obroušení hran“.*

**LIVINGSTON, S.: *Clarifying the CNN Effect: An Examination of Media Effects According to Type of Military Intervention. President and Fellows of Harvard College 1997:*** *Text z druhé poloviny devadesátých let představuje koncept tzv. „CNN efektu“ v historické perspektivě jeho zrodu, jenž se zároveň snaží celý fenomén co nejpřesněji popsat. V druhé části práce autor zpochybňuje jeho vliv na formování mezinárodní politiky.*

**SEIB, P.: *The Al Jazeera Effect: How the New Global Media Are Reshaping World Politics. Potomac books 2008:*** *Autor mapuje vzestup katarské satelitní televize Al-Džazíra v kontextu interpretace událostí v neklidném regionu Blízkého východu. Na konkrétních příkladech Hizballáhu a Al-Kádídy ilustruje komplikovanost a jistou „virtuálnost“ jejich existence. Zároveň akcentuje schopnost média formovat politickou agendu a politický prostor (polity) jako*

takový.

**POULAR PROTEST IN NORTH AFRICA AND THE MIDDLE EAST (V): MAKING SENSE OF LIBYA** In *Middle east/Africa Report N°107*. Brusel: Crisis Group, 2011: *Policy paper významné nevládní výzkumné organizace International Crisis Group představuje ve své faktografické části cenný vhled do fungování libyjského politického systému, etnického složení země atd. Představuje také hlavní opoziční síly a jejich cíle, tak jak byly ustavovány po vypuknutí povstání v únoru 2011.*

**Diplomové práce k tématu** (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

2009: Současná arabská blízkovýchodní elektronická média [rukopis] / Jan Kužvart ; vedoucí práce Blanka Říchová

2008: Reklama v arabských médiích [rukopis] / Arwa Al Hamatiová ; vedoucí práce František Ondráš

**Datum / Podpis studenta/ky**

.....

<b>TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:</b>	
<b>Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:</b>	
<b>Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:</b>	
<p>Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na UK FSV vykonávám.</p> <p>Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.</p> <p>.....</p>	
<b>Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga</b>	<b>Datum /</b>
<b>Podpis pedagožky/pedagoga</b>	

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY UK FSV. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI **VYZVEDNOUT** V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A **NECHAT VEVÁZAT** DO OBOU KOPIÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

**TEZE DOPORUČENÉ PEDAGOGEM/PEDAGOŽKOU BUDE VEDENÍ IKSŽ POUZE BRÁT NA VĚDOMÍ, TEZE PODÁVANÉ STUDENTEM SAMOSTATNĚ BUDE PROJEDNÁVAT.**

# Obsah

VZTAH PRÁCE KE SCHVÁLENÝM TEZÍM.....	2
ÚVOD.....	3
<b>1. TEORETICKÁ ČÁST PRÁCE .....</b>	<b>5</b>
1.1 ZPRAVODAJSKÁ SÍŤ AL-DŽAZÍRA .....	5
1.1.1 Historie a struktura sítě Al-Džazíra.....	5
1.1.2 Ideová východiska sítě Al-Džazíra.....	9
1.1.3 Al-Džazíra a mediální trhy .....	11
1.1.3.1 Regionální trhy.....	12
1.1.3.2 Globální trh.....	14
1.1.4 Al-Džazíra v kritické perspektivě.....	15
1.2 CNN A AL-DŽAZÍRA EFEKT .....	20
1.3 DOSAVADNÍ VÝZKUM .....	24
<b>2. VÝZKUMNÁ ČÁST PRÁCE .....</b>	<b>26</b>
2.1 METODOLOGIE.....	26
2.2 ČESKÁ TIŠTĚNÁ MÉDIA A JEJICH VNÍMÁNÍ AL-DŽAZÍRY .....	31
2.2.1 Kontext zmiňování výrazu „Al-Džazíra“ .....	31
2.2.2 Al-Džazíra a terorismus.....	33
2.2.3 Důležitost událostí spojených s Al-Džazírou .....	34
2.3 ČESKÁ TIŠTĚNÁ MÉDIA A AL-DŽAZÍRA JAKO ZDROJ .....	36
2.3.1 Témata .....	36
2.3.2 Důležitost Al-Džazíry jako zdroje .....	37
2.3.3 Typy žurnalistických textů.....	38
2.4 ČESKÁ TIŠTĚNÁ MÉDIA, AL-DŽAZÍRA A POVSTÁNÍ V LIBYI.....	39
2.4.1 Témata a četnost jejich výskytu.....	39
2.4.2 Texty a jejich rozsah .....	39
2.4.3 Témata dle závažnosti.....	40
<b>ZÁVĚR .....</b>	<b>41</b>
<b>SUMMARY .....</b>	<b>45</b>
<b>POUŽITÁ LITERATURA.....</b>	<b>47</b>
<b>SEZNAM PŘÍLOH.....</b>	<b>52</b>
<b>PŘÍLOHY .....</b>	<b>54</b>

## **Vztah práce ke schváleným tezím**

Cíle této práce byly modifikovány oproti původně schváleným tezím. Výzkumný rámec, předpokládající prokázání existence tzv. „Al-Džazíra efektu“ na lidové povstání v Libyi se ukázal být příliš rozsáhlý na to, aby mohl být bakalářskou prací přesvědčivě prokázán. Ke změně cílů práce oproti předkládaným tezím také významně přispěla změna vedoucího práce, ke které Katedra mediálních studií IKSŽ přistoupila z personálních důvodů v průběhu jejího zpracovávání.

Na základě konzultací s novým vedoucím práce Mgr. Vlastimilem Nečasem došlo k propojení rámcového tématu s konkrétními obsahy českých tištěných médií. Tím se také jádro práce přesunulo směrem ke kvantitativnímu výzkumu. Autor se tedy zaměřil na práci českých tištěných médií s obsahy zveřejněnými katarskou satelitní stanicí Al-Džazíra. Primárním cílem se stalo získat konkrétní a relevantní poznatky o fenoménu zpravodajské sítě Al-Džazíra, respektive jeho odrazu v českých tištěných médiích na pozadí klíčových událostí mezinárodního dění.

## Úvod

Většina autorů se shoduje na tom, že na rozvoji intenzity zpravodajství měly již od 19. století největší podíl násilné události. Namátkou zmiňme např. americkou občanskou válku, atentát na amerického prezidenta Kennedyho v roce 1963 či válku v Perském zálivu v roce 1991. Zejména poslední konflikt bývá úzce spojován s americkou zpravodajskou televizí CNN, která poprvé přinesla televizním divákům válku v celodenním nepřetržitém vysílání.

Od počátku 90. let 20. století se také v politickém, mediálním a akademickém diskursu objevuje termín „CNN efekt“, zevrubně popsatelný jako schopnost médií ovlivňovat zahraniční politiku. Jednotliví političtí aktéři jsou podle tohoto (ne vždy uceleného a jednoznačně vnímaného) konceptu mj. nuceni kvůli množství zpravodajských a obrazových materiálů zaujímat okamžitá stanoviska k problémům, ke kterým by bez významné mediace přistupovali obezřetněji a zpravidla pomaleji.

Popisované charakteristiky chování mediálních a politických aktérů se laickým pohledem naplno projeví i v průběhu tzv. „arabského jara“, probíhajícího v řadě států Blízkého východu a severní Afriky zejména v první polovině roku 2011. Právě zaujetí tímto fenoménem, stejně jako jeho mediálním pokrytím, přimělo autora k výběru tématu bakalářské práce.

Jak bylo uvedeno výše, cíle práce byly modifikovány oproti původně schváleným tezím a její jádro se přesunulo ke kvantitativnímu výzkumu. Autor se zaměřil na to, jakým způsobem česká tištěná média zpravodajskou stanicí (stanice) Al-Džazíra vnímala právě v období četných protirežimních povstání v arabských zemích. Aby byla zajištěna správnost získaných výsledků, ukázalo se jako nutné srovnat tyto poznatky s jiným, stejně dlouhým obdobím. Proto byla zvolena perioda, jejíž rámec tvoří události spojené s teroristickými útoky na Světové obchodní centrum v roce 2001. Důvodem byl předpoklad, že právě v tomto období česká média s obsahy vysílanými Al-Džazírou pracovala se zvýšenou četností.

Výzkumným cílem předkládané bakalářské práce tedy je identifikovat na pozadí dvou klíčových fenoménů mezinárodního dění posledního desetiletí posun, k němuž u českých médií došlo ve vztahu k satelitní televizní stanici Al-Džazíra. V souladu



s původním zaměřením práce byla také zvláštní pozornost věnována povstání proti režimu Muammara Kaddáfího v Libyi.

Co se týče literatury dostupné k tématu, její stav pro teoretickou část práce je uspokojivý. V anglicky mluvících zemích vyšlo poměrně slušné množství monografií, někteří autoři se Al-Džazíře věnují i opakovaně. Také v periodické literatuře je stanice a celá zpravodajská síť dostatečně reflektována. V oblasti kvantitativních výzkumů je již situace o něco komplikovanější – autorovi se podařilo dohledat pouze jeden výzkum, který se zabýval reflexí Al-Džazíry v tištěných médiích. Naopak většina kvantitativních výzkumů se soustředila na analýzu televizního zpravodajství. Přesto i tyto výzkumy posloužily jako cenná inspirace.

## 1. Teoretická část práce

### 1.1 Zpravodajská síť Al-Džazíra

V České republice doposud nebyla publikována žádná ucelená monografie věnovaná Al-Džazíře. Autor si proto v úvodu dovolí stručně shrnout některé faktické údaje o síti jako takové. Zmíněny budou i principy, jimiž se její vysílání řídí a pozice, které její jednotlivé stanice na globálním zpravodajském trhu zaujímají.

#### 1.1.1 Historie a struktura sítě Al-Džazíra

Kabelová televizní síť Al-Džazíra byla původně založena jako první relativně nezávislá stanice na Blízkém východu v roce 1996 katarským emírem Hamadem bin Chalífou at-Tháním.<sup>1</sup> Sídlí v hlavním městě Kataru Dauhá. Z pohledu dějin médií je v tomto ohledu zajímavý i fakt, že Katar byl také první zemí v regionu, která spustila vlastní (státní) televizní vysílání (a to v polovině 70. let 20. století).<sup>2</sup>

Již zmiňovaný katarský panovník se v zemi chopil moci v roce 1995, když v nekrvavém puči svrhl svého tehdy vládnoucího otce. V této souvislosti přislíbil zemi reformovat. Jako důkaz svých slov záhy po svém nástupu zrušil ministerstvo informací, které mělo za úkol cenzuru médií. Příležitost vytvořit zpravodajskou televizní stanici mu poskytla v podstatě náhoda. V roce 1994 uzavřela britská BBC prostřednictvím svého BBC World Service desetiletou smlouvu se saudskou satelitní společností Orbit. Jejím cílem byl vznik arabsky mluvícího zpravodajského kanálu pod hlavičkou BBC. Přestože BBC striktně požadovala obsahovou nezávislost (zohledněno to bylo i ve smlouvě), saudská strana několikrát zasáhla do vysílání, mj. i odpojením přívodu proudu do redakce. Spory vyvrcholily odvysíláním dokumentu kritického k dodržování lidských práv v Saudské Arábii „Smrt principu“, záběry ze saudského pohřbu ubičované

---

<sup>1</sup> V českém přepisu se někdy objevuje též as-Sání. Ve vztahu k původní arabské verzi je ale správnější at-Thání.

<sup>2</sup> BAKSHIAN JR, A. Eyes and Ears of the Arab Spring. *National Interest*, 2012, Jan/Feb 2012, Issue 117, pp. 85–90, str. 86.

ženy a především obrázky muže, jenž byl v zápětí popraven stětím. V přímé reakci na to byl dne 20. 4. 1996 kanál odpojen a v satelitní nabídce nahrazen programem (stanice) Disney.<sup>3</sup>

Katarský monarcha využil příležitosti a najal většinu ze 150 novinářů propuštěných z původního BBC Arabic do nového televizního projektu nazvaného Al-Džazíra.<sup>4</sup> Stanice oficiálně zahájila vysílání v listopadu roku 1996. Na základě zřizovacího dekretu byla katarskou vládou stanici poskytnuta částka ve výši 147 milionů dolarů na dobu pěti let (tehdejší roční rozpočet tudíž činil zhruba 30 milionů dolarů). Prvotní záměr počítal s tím, že do budoucna se zdrojem příjmů stanou výhradně poplatky za reklamní čas, v praxi ale nikdy nebyl úplně realizován.<sup>5</sup> Zejména v prvních letech byla příčinou nízkého zájmu ze strany inzerentů obava velkých blízkovýchodních společností z negativních reakcí tamních vlád, jež se vysíláním Al-Džazíry často cítily (a dodnes cítí) být poškozovány.<sup>6</sup> Novější zdroje hovoří o tom, že roční náklady na vysílání dosahují zhruba 100 milionů dolarů<sup>7</sup>, přičemž „dotace“ katarské vládnoucí rodiny<sup>8</sup> činí zhruba 60 milionů dolarů.<sup>9</sup> Ani částka 100 milionů dolarů již vzhledem k rozvoji celé sítě téměř určitě není aktuální. Novější nezávislé údaje se autorovi práce bohužel nepodařilo nalézt.

---

<sup>3</sup> MILES, Hugh. *Al-Jazeera: how Arab tv news challenged the world*. Reprinted. London: Abacus, 2005. ISBN03-491-1807-8. Dostupné z: <http://www.richardsonmedia.co.uk/BBC%20&%20Al%20Jazeera.pdf>, str. 1

<sup>4</sup> Název v překladu znamená „Ostrov“, který lze volně přeložit také jako arabský poloostrov. Již v názvu jsou tedy obsaženy panarabské ambice média.

<sup>5</sup> Největšími inzerenty jsou doposud katarské státní podniky, např. katarské aerolinky Qatar Airways.

<sup>6</sup> ZAYANI, Ed. by Mohamed. *The Al Jazeera phenomenon: critical perspectives on New Arab media*. 1. publ. London: Pluto Press, 2005. ISBN 07-453-2334-0., p. 15.

<sup>7</sup> EL-NAWAWY, Mohammed a Adel ISKANDER. *Al-Jazeera: the story of the network that is rattling governments and redefining modern journalism*. Boulder, Colo.: Westview, c2003, 240 str. ISBN 08-133-4149-3., str. 34.

<sup>8</sup> Přestože byla stanice formálně zřízena vládou, náklady ve skutečnosti nese osobně emír at-Thání.

<sup>9</sup> FANDY, Mamoun. *(Un)civil war of words: media and politics in the Arab world*. Westport, Conn.: Praeger Security International, 2007, 164 str. ISBN 02-759-9393-0., str. 85.

Velkým průlomem pro význam stanice v arabském světě představovalo její pokrytí druhé palestinské intifády v roce 2000. Do obecného povědomí globální veřejnosti se dostala zejména v souvislosti s tím, že po teroristických útocích z 11. září 2001 odvysílala několik nahrávek vůdce teroristické organizace al-Káida Usámy bin Ládina. V průběhu následného vojenského konfliktu v Afghánistánu pak byla jedinou stanicí, která směla ze země<sup>10</sup> vysílat.<sup>11</sup>

Právě tato kontroverzní editorská politika vedla ke stigmatizaci Al-Džazíry, zejména v euroatlantickém prostoru. Spojené státy se dokonce prostřednictvím svého ministra zahraničí Colina Powella pokusily intervenovat u katarské vládnoucí rodiny v tom smyslu, aby do obsahu programu více zasahovala. Ostrakizace stanice dále pokračovala v souvislosti s válkou v Iráku z roku 2003. Přestože jeden z novinářů Al-Džazíry mohl reportovat z tiskových briefingů amerického CENTCOMu,<sup>12</sup> sídlo stanice v Baghdádu bylo zároveň Američany bombardováno.<sup>13</sup>

Výše zmíněné skutečnosti nicméně nebránily Al-Džazíře v dalším rozvoji. Postupně vznikaly v rámci sítě další stanice, jako např. kanál Al-Džazíra Mubášir, vysílající živě bez editorských zásahů a vstupů ze studia, dětský kanál Al-Džazíra,<sup>14</sup> několik sportovních kanálů Al-Džazíra a také stanice zaměřenou na dokumentární filmy.<sup>15</sup> V listopadu roku 2011 byl spuštěn regionální kanál Al-Džazíra Balkans.<sup>16</sup>

---

<sup>10</sup> Kábulská pobočka byla otevřena již v roce 1999.

<sup>11</sup> EL-IBIARY, Rasha. Questioning the Al-Jazeera Effect: Analysis of Al-Qaeda's media strategy and its relationship with Al-Jazeera. *Global Media and Communication*, 2011, 7(3), pp. 199–204, str. 202.

<sup>12</sup> Central Command, vrchní velitelství.

<sup>13</sup> SEIB, Philip. Hegemonic No More: Western Media, the Rise of Al-Jazeera, and the Influence of Diverse Voices. *International Studies Review*. Vol. 7, No. 4 (Dec. 2005), pp. 601–615, str. 603.

<sup>14</sup> Pod síť spadá pouze formálně, o dodávání obsahu se stará francouzský konglomerát Lagardère.

<sup>15</sup> SAKR, Naomi. *Arab television today*. London: I.B. Tauris, 2007, 262 str. ISBN 9781845115647, str. 161.

<sup>16</sup> Al-Jazeera launches Balkans broadcast. In: *The Guardian* [online]. 2011 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/media/2011/nov/11/al-jazeera-launches-balkans-broadcast>

Zdaleka nejvýznamnější milník v rozvoji sítě ale znamenalo spuštění mezinárodního kanálu Al-Džazíra English<sup>17</sup>. Jeho chystané spuštění bylo poprvé zmíněno v roce 2002 a v roce 2004 nabraly plány konkrétní podobu. Původní plán počítal se spuštěním na konci roku 2005, avšak přípravy se protáhly a kanál začal vysílat až o rok později, se vstupním počtem 250 zaměstnanců (více než polovina z nich dříve pracovala pro CNN, BBC, CBS, Fox News a další) sídlících v hlavních regionálních střediscích ve Washingtonu, D.C., Londýně, Kuala Lumpur a Dauhá. Podle některých zdrojů se náklady na vybudování této stanice vyšplhaly na více než 300 milionů dolarů. Významnou roli v tom sehrál zejména fakt, že stanice i přes odkládané spuštění celou dobu platila velké množství zaměstnanců. Al-Džazíra English není (kromě nejužšího vedení) s „mateřskou“ Al-Džazírou nijak propojena a má vlastní editorskou politiku.<sup>18</sup>

Kromě zmiňovaných televizních stanic jsou součástí sítě Al-Džazíra ještě internetové portály [www.aljazeera.net](http://www.aljazeera.net) (arabská verze) a [www.aljazeera.com](http://www.aljazeera.com) (mezinárodní verze), sekce Al-Džazíra Mobile a školicí centrum pro další mediální vzdělávání.<sup>19</sup>

Celkem má Al-Džazíra více než 60 poboček rozmístěných po celém světě. Některé destinace působí ze středoevropského pohledu poměrně exoticky – ať již se jedná o kazašské město Almaty nebo především zimbabwské Harare, kde je Al-Džazíra jediným zahraničním (tj. nezimbabwským) zpravodajským médiem.<sup>20</sup> Počet zaměstnanců překročil již v roce 2009 číslo 1 200.<sup>21</sup> V současné době společnost uvádí

---

<sup>17</sup> Původně avizovaný název Al-Džazíra International byl na poslední chvíli změněn.

<sup>18</sup> SAKR, Naomi. *Arab television today*. London: I.B. Tauris, 2007, 262 str. ISBN 9781845115647, str. 179.

<sup>19</sup> About Us: Facts and Figures. In: [www.aljazeera.com](http://www.aljazeera.com) [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/aboutus/2010/11/20101110131438787482.html>

<sup>20</sup> Al Jazeera English Media Info. *Al Jazeera English* [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/mritems/Documents/2011/10/12/20111012161813940371AJEMediaInfo.pdf>

<sup>21</sup> FIGENSCHOU, Tine U. The South his talking back: With a white face and a British accent – editoval dilemmas in Al Jazeera English. *Journalism*. 2011, 13 (3), pp. 354–370, str. 356.

více než 3 000 zaměstnanců po celém světě, přičemž 400 z nich jsou žurnalisté. Samotná Al-Džazíra English zaměstnává více než 1 000 zaměstnanců.<sup>22</sup>

### 1.1.2 Ideová východiska sítě Al-Džazíra

Většina autorů se shoduje, že síť Al-Džazíra se v celé řadě aspektů odlišuje od svých předobrazů, tedy především západních kabelových zpravodajských stanic typu CNN. Cílem následující kapitoly je tyto odlišnosti v kontextu globální působnosti Al-Džazíry stručně probrat.

Již od svého vzniku v roce 1996 byla Al-Džazíra označována za kontroverzní. V arabském světě se stala známou zejména díky svým talk-shows, ve kterých často vystupovali političtí odpůrci blízkovýchodních režimů a další disidentní aktéři. Diskutována byla doposud tabuizovaná témata jako sex, polygamie, korupce, občanská práva žen či islámský fundamentalismus. To ostře kontrastovalo s agendou ostatních, většinou státem přímo řízených médií. Al-Džazíra se také stala prvním arabským médiem, které dalo prostor pro vyjádření představitelům Izraele (v souvislosti s tzv. druhou intifádou).<sup>23</sup>

Od počátku si Al-Džazíra zakládá i na svém panarabismu. Ten je částečně obsažen i v jejím názvu, odkazujícím k Arabskému poloostrovu jako celku.<sup>24</sup> Svůj podíl na tom má i mezinárodní prostředí redakce, v níž zaměstnanci pocházejí z celé řady arabských zemí. Publiku jsou pak myšlenky arabské jednoty předkládány prostřednictvím vybraných témat populárních ve všech arabských zemích (např. palestinská otázka), která jsou často detailně rozebírána v již zmiňovaných talk-shows.

---

<sup>22</sup> About Us: Facts and Figures. In: *www.aljazeera.com* [online]. 2012 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/aboutus/2010/11/20101110131438787482.html>

<sup>23</sup> EL-NAWAWY, Mohammed a Adel ISKANDER. *Al-Jazeera: the story of the network that is rattling governments and redefining modern journalism*. Boulder, Colo.: Westview, c2003, 240 str. ISBN 08-133-4149-3., str. 29.

<sup>24</sup> Aš-šibh ad-džazírat al-arabíja znamená Arabský poloostrov.

Asi nejdůležitějším je v tomto ohledu pořad „Opačný směr“ syrského novináře Faisala Al-Kasima.<sup>25</sup>

Snaha odlišit se od ostatních (západních) zpravodajských médií je typická až pro kanál Al-Džazíra English. Projevuje se zprostředkováváním globálních událostí pohledem, jenž má své kořeny v regionu Blízkého východu. V tomto směru je charakteristické bipolární dělení světa na tzv. (bohatý) Sever a (chudý) Jih, přičemž Severem jsou míněny rozvinuté státy umístěné zejména v euroatlantickém prostoru a Jihem se rozumí v podstatě všechny země obvykle označované jako rozvojové.<sup>26</sup> Deklarovaným cílem sítě je pak „zvrátit tok informací směrem k Jihu“,<sup>27</sup> „vyvážit klasický informační proud prostřednictvím podávání informací z rozvojového světa zpět na Západ a z jižní na severní polokouli“<sup>28</sup> a „spojovat kultury prostřednictvím unikátní perspektivy obyčejných lidí ze zaostalých regionů, zprostředkované globálnímu publiku více než jedné miliardy mluvčích angličtiny“.<sup>29</sup>

Klíčovým nástrojem prosazování výše zmíněného cíle je pochopitelně ediční agenda. Ta se opírá o 6 klíčových hodnot – „Jít do hloubky“, „Každý úhel, každá strana“, „Hlas nevyslyšených“, „Být tam, kde jiní nejsou“, „Jižní perspektiva“ a „Nechme svět, aby psal své zpravodajství“. Společným cílem těchto hodnot je poskytnout prostor pro vyjádření co nejvíce stranám se zvláštním zaměřením na místní občany a s důrazem na co nejprofesionálnější přístup novináře. Důsledkem toho je vytváření velkého množství regionálních poboček (opět častěji na „Jihu“ než na

---

<sup>25</sup> FANDY, Mamoun. *(Un)civil war of words: media and politics in the Arab world*. Westport, Conn.: Praeger Security International, 2007, 164 str. ISBN 02-759-9393-0., str. 94.

<sup>26</sup> Není tedy nutné, aby se země geograficky nacházela pod rovníkem. Důkazem toho je i geografická poloha Blízkého východu.

<sup>27</sup> Al-NAJJAR, Aber. How Arab is Al-Jazeera English? Comparative Study of Al-Jazeera Arabic and Al-Jazeera English News Channels. *Global Media Journal* 2009, Vol. 8, Issue 14, str. 3.

<sup>28</sup> FIGENSCHOU, Tine U. The South his talking back: With a white face and a British accent – editoval dilemmas in Al Jazeera English. *Journalism*. 2011, 13 (3), pp. 354–370, str. 358.

<sup>29</sup> Tamtéž.

„Severu“). Tím je zajištěno, že reportéři mohou častěji podávat nezprostředkované zprávy přímo z místa.<sup>30</sup>

Velmi inovativní je přístup Al-Džazíry English k vysílacímu schématu zpravodajství. V průběhu celého dne jsou do vysílání zapojena všechna čtyři hlavní ústředí Al-Džazíry – Kuala Lumpur, Dauhá, Londýn a Washington, D.C. Výsledek je ten, že Al-Džazíra může přehledně zpracovat hlavní události dne od východu směrem k západu. Postupně tedy v hlavní zpravodajské relaci s hodinovou periodicitou dostanou prostor hlavní zprávy dne z jižní a jihovýchodní Asie, Blízkého východu, Evropy a Spojených států. V každém z makroregionů mohou tyto zprávy být považovány za večerní zpravodajskou relaci.<sup>31</sup>

Velmi heterogenní je i složení redakce Al-Džazíra English. Stanice tvrdí, že její zaměstnanci pocházejí z více než 50 zemí světa, a tvoří tudíž nejrozmanitější zpravodajskou stanici na světě.<sup>32</sup>

### 1.1.3 Al-Džazíra a mediální trhy

Vznikem mezinárodního anglicky mluvícího kanálu došlo k výraznému rozšíření globální působnosti sítě Al-Džazíra. V obecné rovině lze konstatovat, že síť cílí na dva typy mediálních trhů zpravodajských televizí a informačních portálů – ty regionální trhy a globální trh.

---

<sup>30</sup> Tamtéž.

<sup>31</sup> KING, John M., ZAYANI, Muhammad. Media, Branding and Controversy: Perceptions of Al Jazeera in Newspapers around the World. *Journal of Middle East Media*, 2008, Vol. 4, Issue 1, pp. 27–43, str. 31.

<sup>32</sup> Al Jazeera English Media Info. *Al Jazeera English* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/mritems/Documents/2011/10/12/20111012161813940371AJEMediaInfo.pdf>



### 1.1.3.1 Regionální trhy

Z hlediska regionálních trhů je pro Al-Džazíru od jejího vzniku nejdůležitější ten arabský. Arabů na světě žije zhruba 300 milionů – zhruba stejný počet jako množství obyvatel Spojených států.<sup>33</sup> Podle údajů z roku 2009 měla arabská Al-Džazíra celkem 100 milionů diváků, tedy každého třetího obyvatele Blízkého východu.<sup>34</sup> Velikost arabského trhu televizní reklamy byla v roce 2005 odhadnuta zhruba na 2 miliardy amerických dolarů, přičemž 75 % připadlo na panarabské stanice. Průměrná výše ceny půlminutového reklamního slotu se v případě Al-Džazíry vyšplhala na 3 100 dolarů. Čtvrtina celého objemu reklamních rozpočtů je utracena v průběhu svatého měsíce Ramadánu.<sup>35</sup>

Od svého vzniku musí Al-Džazíra čelit rozmanité konkurenci zpravodajských stanic. Vůbec první arabskou satelitní stanicí se již v roce 1991 stala saudskoarabská Middle East Broadcasting Company.<sup>36</sup> Zhruba ve stejném období jako Al-Džazíra vznikla např. ANN,<sup>37</sup> u jejíhož zrodu stál odvržený člen vládnoucí syrské rodiny Rifaat al-Assad. V éteru se etablovaly i stanice Nile News (součást státního egyptského satelitu) a Al-Mustakilla s kořeny v Tunisku. Velmi konkurenceschopný se ukázal libanonský mediální trh, jehož čtyři nejvýznamnější hráči jsou Lebanese Broadcasting Company (LBC), Al-Manar (napojená na radikální hnutí Hizballáh), Amal TV a Future TV (Al-Mustaqbal TV).<sup>38</sup> Od svého vzniku v roce 2003 je klíčovým konkurenčním subjektem saudskoarabská televizní stanice Al-Arabíja. V Saudské Arábii mají své sídlo

---

<sup>33</sup> SEIB, Philip. *The Al Jazeera effect: how the new global media are reshaping world politics*. 1st ed. Washington, D.C.: Potomac Books, 2008. ISBN 15-979-7200-2, str. 32.

<sup>34</sup> BOLER, Megan. *Digital media and democracy: tactics in hard times*. Cambridge, Mass.: MIT Press, c2008, 464 str. ISBN 02-620-2642-2, str. 301.

<sup>35</sup> SAKR, Naomi. *Arab television today*. London: I.B. Tauris, 2007, 262 str. ISBN 9781845115647, str. 184.

<sup>36</sup> ZAYANI, Ed. by Mohamed. *The Al Jazeera phenomenon: critical perspectives on New Arab media*. 1. publ. London: Pluto Press, 2005. ISBN 07-453-2334-0., str. 54.

<sup>37</sup> Arab News Network.

<sup>38</sup> Jejím vlastníkem byl až do své násilné smrti v roce 2005 dlouholetý libanonský premiér Rafik Harírí.

i další stanice, např. Al-Ichbárijá. Ve Spojených arabských emirátech sídlí Abú Dhabí TV a celá řada menších stanic. Z Iráku vysílá Al-Šarkíja.

Přes vysokou konkurenci si Al-Džazíra drží pozici nejdůležitějšího zdroje informací pro obyvatele Blízkého východu. Na prvním místě ji v mezinárodním průzkumu 2011 Arab Public Opinion Poll uvedlo 43 % obyvatel (v roce 2008 to bylo 53 %). Na druhém místě se s 14 % umístila televizní stanice Al-Arabíja.<sup>39</sup>

Kromě regionálních entit začaly spouštět vysílání v arabštině také zahraniční společnosti. Jako první tak učinila americká CNBC Arabíja se sídlem v Dubaji, která vysílá od roku 2003. O rok později vznikl specifický projekt Al-Hurra, financovaný přímo Kongresem Spojených států coby diplomatický nástroj země.<sup>40</sup> Od března roku 2008 obnovila své arabské televizní vysílání i britská BBC.<sup>41</sup>

Význam regionálních trhů pro identitu a další rozvoj sítě Al-Džazíra potvrdilo i spuštění regionálního programu Al-Džazíra Balkans, který vznikly díky její akvizici televize NTV 99. Vysílacím jazykem je srbochorvatština, přičemž přednost se dává úzu typickému pro Bosnu a Hercegovinu.<sup>42</sup>

Již od roku 2006 také existují plány na vznik regionální stanice Al-Džazíra Urdu, která by cílila na urdsky mluvící populaci, zejména tu v oblasti jižní Asie. Urdština je hlavním dorozumívacím jazykem v Pákistánu a části Indie. Hovoří jí více než 110 milionů lidí. K realizaci tohoto plánu však doposud nedošlo.<sup>43</sup>

---

<sup>39</sup> The 2011 Arab Public Opinion Poll. In: *Anwar Sadat Chair for Peace and Development* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: [http://www.sadat.umd.edu/ViewsArabs\\_Oct11\\_graphs%20FINAL.ppt](http://www.sadat.umd.edu/ViewsArabs_Oct11_graphs%20FINAL.ppt)

<sup>40</sup> SAKR, Naomi. *Arab television today*. London: I.B. Tauris, 2007, 262 str. ISBN 9781845115647, str. 141.

<sup>41</sup> BBC criticised over broadcast by £19 million Arabic TV station. In: *The Telegraph* [online]. 2009 [cit. 2012-04-29]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/4209135/BBC-criticised-over-broadcast-by-19-million-Arabic-TV-station.html>

<sup>42</sup> Al-Džazíra Balkans přichází. In: *Respekt.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-30]. Dostupné z: <http://mujanovic.blog.respekt.ihned.cz/c1-54557480-al-jazeera-balkans-prichazi>

<sup>43</sup> Aljazeera and ARY Digital Network to launch Aljazeera Urdu. In: *Media Network* [online]. 2006 [cit. 2012-04-30]. Dostupné z: <http://blogs.rnw.nl/medianetwork/aljazeera-and-ary-digital-network-to-launch-aljazeera-urdu>

### 1.1.3.2 Globální trh

Globální trh satelitních zpravodajských televizí kumuluje obrovské množství stanic. Cílem této kapitoly ze zjevných důvodů není jej uceleně charakterizovat, ale spíše vystihnout některé trendy, jimž Al-Džazíra na tomto trhu čelí, či které případně spoluvytváří.

Předně je třeba zmínit, že „vlajkovou lodí“ působení Al-Džazíry na globálním zpravodajském trhu je anglicky mluvící stanice Al-Džazíra English, doplňovaná zpravodajským portálem <http://www.aljazeera.com>.<sup>44</sup> Stanice byla do dvou let od svého spuštění v listopadu 2006 schopna získat publikum o velikosti 110 milionů domácností v 60 zemích celého světa.<sup>45</sup> V současnosti (květen 2012) tato stanice na svém korporátním profilu uvádí, že je schopna zasáhnout 250 milionů domácností ve 130 zemích světa.<sup>46</sup>

Kromě satelitního vysílání je stanice (a celá síť) velmi aktivní v oblasti vytváření internetového obsahu. Např. YouTube kanál Al-Džazíra English zprostředkovává živé vysílání stanice. Na serveru je také u tohoto kanálu uloženo téměř 30 000 autorských videí. Licencované vysílání většiny stanic Al-Džazíra je dostupné i prostřednictvím serveru <http://www.livestation.com>.<sup>47</sup> Jednou z příčin zprostředkování online živého vysílání je i skutečnost, že až na nečetné výjimky v podobě lokálních satelitních okruhů není možné Al-Džazíru sledovat ve Spojených státech.<sup>48</sup>

---

<sup>44</sup> Od svého spuštění až do března roku 2011 byl portál z důvodu soudních sporů dostupný z adresy <http://www.aljazeera.com/>.

<sup>45</sup> Al-NAJJAR, Aber. How Arab is Al-Jazeera English? Comparative Study of Al-Jazeera Arabic and Al-Jazeera English News Channels. *Global Media Journal* 2009, Vol. 8, Issue 14, str. 1.

<sup>46</sup> Corporate profile. In: *Al Jazeera English* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/aboutus/2006/11/200852518555544449.htm>

<sup>47</sup> About Us: Facts and Figures. In: [www.aljazeera.com](http://www.aljazeera.com) [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/aboutus/2010/11/20101110131438787482.html>

<sup>48</sup> U.S. Cable companies aren't budging on Al-Jazeera. In: *Mondoweiss* [online]. 2011 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://mondoweiss.net/2011/04/u-s-cable-companies-arent-budging-on-al-jazeera.html>

Je také možné konstatovat, že Al-Džazíra English (vystupující se sloganem „Zprávy z Jihu na Sever“) se podílela na zrodu trendu, kdy se celá řada regionálních aktérů snaží zprostředkovat vlastní globální zpravodajství v angličtině. Není výjimkou, že finanční zázemí těmto stanicím poskytují vlády jednotlivých zainteresovaných států. Jmenujme např. kanály France 24 (na mediální trh stanice vstoupila se sloganem „Světové zprávy francouzskými očima“), Russia Today („Ruský pohled na věc“), Deutsche Welle TV („Německá a další vyjádření k důležitým otázkám“), CCTV 9 („Vaše okno do Číny a celého světa“) nebo Iranian Press TV („Nezaujaté informace z kontroverzního globálního zpravodajství“). Ze soukromých subjektů je možné zmínit např. panasijskou síť Star Network vlastněnou Murdochovou News Corporation<sup>49</sup> či ambiciózní španělsky mluvící TeleSUR vystupující se sloganem „Náš Sever je Jih“.<sup>50</sup>

#### 1.1.4 Al-Džazíra v kritické perspektivě

Kromě inovativních zpravodajských přístupů se v souvislosti s Al-Džazírou objevila i celá řada kritických námětů. Některé měly svůj původ v Evropě či Spojených státech a vznikly zejména v souvislosti s událostmi po 11. září 2001 či americkým útokem na Irák v roce 2003. Jiné mají svůj původ přímo na Blízkém východu. V neposlední řadě bylo kritické zhodnocení fenoménu Al-Džazíra také předmětem několika monografií a odborných studií.

Asi největší kontroverzi způsobila ediční politika Al-Džazíry po teroristických útocích z 11. září 2001. Stanice se rozhodla odvysílat několik nahrávek, které jí zaslala teroristická organizace al-Káida a na kterých se mj. Usáma bin Ládín k těmto útokům přiznal. USA se v tomto období prostřednictvím ministra zahraničí Powella snažily intervenovat u katarské vládnoucí rodiny, aby do ediční politiky zasáhla. Příčinou byla

---

<sup>49</sup> Někteří autoři vzhledem k rostoucímu vlivu sítě v této souvislosti hovoří o „murdochizaci“ asijského zpravodajství.

<sup>50</sup> FIGENSCHOU, Tine U. A voice for the voiceless? : A quantitative content analysis of Al-Jazeera English's flagship news. *Global Media and Communication*. 2010, 6, pp. 85–107, str. 89.

obava, že si teroristé prostřednictvím nahrávek předávají zakódované zprávy.<sup>51</sup> Bez zajímavosti není ani fakt, že první obsáhlý rozhovor s Usámou bin Ládinem odvysílala stanice již v roce 1999.<sup>52</sup>

V důsledku toho získala Al-Džazíra nálepky jako „hlásná trouba teroristů“ či „Usáma-TV“. Faktem ale je, že velmi záhy po 11. září vznikla exkluzivní smlouva mezi Al-Džazírou a CNN o vzájemném přebírání obsahu.<sup>53</sup> CNN se také pokusila prostřednictvím

Al-Džazíry Usámovi bin Ládinovi předat několik dotazů. Al-Džazíře se skutečně podařilo s teroristou opatřit rozhovor, který však s poukazem na nemožnost pokládat vlastní otázky nikdy neodvysílala. Naopak CNN kazetu s rozhovorem za nevyjasněných okolností později získala a 31. ledna 2001 ji zveřejnila.<sup>54</sup> Výše uvedené skutečnosti představují jen jednu z celé řady nuancí, jež by bylo možné ve vztahu Al-Džazíry, Al-Káidy a západních médií uvést. Podstatné ale je, že přes kontroverznost vysílání nahrávek teroristů mají tyto nespornou zpravodajskou hodnotu a byly z toho důvodu zveřejňovány. Přímé spojení Al-Džazíry a teroristů tak bylo spíše důsledkem toho, že se stala „součástí vlastního zpravodajství“.<sup>55</sup>

Na stanici nicméně ulpěla pověst protizápadního, resp. antiamerického smýšlení. Dále posílena byla zejména v období invaze „koalice ochotných“ do Iráku v roce 2003. Al-Džazíra ve spojení s invazními silami používala výhradně termín „okupační síly“. Naopak náměstek amerického ministra obrany Al-Džazíru obvinil ze zkreslování informací. Přes setrvalou kritiku ze strany Bushovy administrativy se Al-Džazíra v této

---

<sup>51</sup> Katarský emír požadavek na zásah do ediční politiky odmítl.

<sup>52</sup> EL-NAWAWY, Mohammed a Adel ISKANDER. *Al-Jazeera: the story of the network that is rattling governments and redefining modern journalism*. Boulder, Colo.: Westview, c2003, 240 str. ISBN 08-133-4149-3., str. 149.

<sup>53</sup> Mimochodem, obdobnou smlouvu uzavřela i slovenská zpravodajská televize TA3.

<sup>54</sup> EL-NAWAWY, Mohammed a Adel ISKANDER. *Al-Jazeera: the story of the network that is rattling governments and redefining modern journalism*. Boulder, Colo.: Westview, c2003, 240 str. ISBN 08-133-4149-3., str. 152.

<sup>55</sup> ZAYANI, Ed. by Mohamed. *The Al Jazeera phenomenon: critical perspectives on New Arab media*. 1. publ. London: Pluto Press, 2005. ISBN 07-453-2334-0., str. 21.

době stala důležitým zdrojem informací i na Západě. V době vypuknutí války bylo slovo „Al-Džazíra“ údajně třikrát vyhledávanější než výraz „sex“.<sup>56</sup>

V souvislosti s antiamerickými a obecně protizápadními postoji Al-Džazíry je zajímavá poznámka, kterou ve své knize *(Un)Civil War of Words: Media and Politics in the Arab World* uvádí Mamoun Fandy. Podle něj je většina pořadů, jež takové nálady šíří, uváděna novináři, kteří mají kromě blízkovýchodního také „západní“ občanství. Jejich negativní postoje tak nejsou způsobeny „neporozuměním“ západní kultuře, ale naopak přímou zkušeností s ní.<sup>57</sup>

Tradičně kontroverzní je způsob, jímž Al-Džazíra referuje o izraelsko-palestinském konfliktu. V arabském světě převládají silně propalestinské postoje a otevřené odsuzování Izraele je běžné. Toto téma je jedním z klíčových pojmů „arabské ulice“. Přestože jako jediná arabská zpravodajská služba dává Al-Džazíra prostor pro vyjádření i izraelským představitelům, často přejímá antiizraelské nálady. Charakteristické je v tomto ohledu referování o sebevražedných atentátech jako o „komando operacích“ a o atentátnících jako o „mučednících“.<sup>58</sup>

Specifický je vztah blízkovýchodních režimů a Al-Džazíry. V celé řadě zemí bylo vysílání Al-Džazíry komplikováno či na nějakou dobu pozastaveno úplně. Místnímu establishmentu nejčastěji vadí, že stanice referuje o negativních událostech typu korupce v jednotlivých zemích. Zajímavý byl vývoj postoje Saddáma Husajna. Nejprve v roce 1999 jejím prostřednictvím přednesl projev, ve kterém vyzval Araby, aby svrhli své vůdce, pokud by se spojili se Spojenými státy.<sup>59</sup> Zpravodajství o oslavě

---

<sup>56</sup> SEIB, Philip. Hegemonic No More: Western Media, the Rise of Al-Jazeera, and the Influence of Diverse Voices. *International Studies Review*. Vol. 7, No. 4 (Dec. 2005), pp. 601–615, str. 603.

<sup>57</sup> FANDY, Mamoun. *(Un)civil war of words: media and politics in the Arab world*. Westport, Conn.: Praeger Security International, 2007, 164 str. ISBN 02-759-9393-0., str. 90.

<sup>58</sup> SEIB, Philip. Hegemonic No More: Western Media, the Rise of Al-Jazeera, and the Influence of Diverse Voices. *International Studies Review*. Vol. 7, No. 4 (Dec. 2005), pp. 601–615, str. 603.

<sup>59</sup> EL-NAWAWY, Mohammed a Adel ISKANDER. *Al-Jazeera: the story of the network that is rattling governments and redefining modern journalism*. Boulder, Colo.: Westview, c2003, 240 str. ISBN 08-133-4149-3., str. 180.

jeho narozenin v roce 2000 už se mu ale zdálo „příliš proamerické“.<sup>60</sup> V průběhu války v roce 2003 byla nejprve přítomnost Al-Džazíry v zemi režimem autorizována, později byli ale její novináři vyhoštěni s vysvětlením, že si „vybrali stranu Koalice“.<sup>61</sup> Podobný, byť radikálnější vývoj, byl zaznamenán i u Muammara Kaddáfího. Ten v roce 2002 vystoupil ve známé talk show *Opačný směr*<sup>62</sup>, kde hájil právo USA na sebeobranu v souvislosti s útoky z 11. září.<sup>63</sup> V pozdní fázi rozkladu svého režimu v roce 2011 nicméně Al-Džazíru několikrát označil jako nástroj Mossadu a sionistů obecně. Tato rétorická figura, způsobená občasným poskytnutím prostoru pro vyjádření izraelským představitelům Al-Džazírou, je typická i pro jiné „domácí“ kritiky stanice.<sup>64</sup>

S regionem Blízkého východu, resp. přímo s Katarem souvisí jedna z nejvážnějších výtek, která bývá směrem k Al-Džazíře směřována. Stanice sítě se totiž velmi zřídka věnují dění ve vlastní zemi, přičemž kritická perspektiva prakticky neexistuje. Tento fakt podryvá tvrzení o ediční nezávislosti stanice. Kritické hlasy zároveň upozorňují, že je to způsobeno tím, že Al-Džazíra je vlastněna katarským emírem a spravuje ji jeho blízký příbuzný.<sup>65</sup> Tím pádem neobstojí ani obvyklý argument obhájců Al-Džazíry, kteří tvrdí, že toto vlastnictví je srovnatelné např. s BBC, kterou vlastní stát. Zatímco BBC je vlastněna a spravována na základě zřejmých a dohledatelných pravidel, financování Al-Džazíry je plně závislé na libovůli panovníka.<sup>66</sup>

V souvislosti se vztahem mateřské země a al-Džazíry se také někdy hovoří o tom, že tato zpravodajská satelitní síť představuje „soft power“ nástroj katarské

<sup>60</sup> Tamtéž, str. 125.

<sup>61</sup> SEIB, Philip. Hegemonic No More: Western Media, the Rise of Al-Jazeera, and the Influence of Diverse Voices. *International Studies Review*. Vol. 7, No. 4 (Dec. 2005), pp. 601–615, str. 603.

<sup>62</sup> V originále The Opposite Direction, resp. at-Tilitidžá al-Muakis

<sup>63</sup> Tamtéž, str. 601.

<sup>64</sup> Al Jazeera's War on Gaddafi. In: *Secrets of Zion* [online]. 2011 [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://just-another-inside-job.blogspot.com/2011/04/al-jazeeras-war-on-gaddafi.html>

<sup>65</sup> V čele Katarské mediální společnosti formálně stojí Hamad bin Thámer at-Thání.

<sup>66</sup> EL-IBIARY, Rasha. Questioning the Al-Jazeera Effect: Analysis of Al-Qaeda's media strategy and its relationship with Al-Jazeera. *Global Media and Communication*, 2011, 7(3), pp. 199–204, str. 200.

zahraniční politiky v její dlouholeté snaze vyvážit vliv Saudské Arábie v regionu Blízkého východu. Autoři stojící za těmito tezemi existencí sporu vykládají i již zmiňované vysílání nahrávek Usámy bin Ládina na přelomu tisíciletí. Usáma bin Ládín byl před svou teroristickou dráhou členem vlivné saudské rodiny a Saudská Arábie jej dlouhodobě považovala za „největšího nepřítele státu“.<sup>67</sup> Katar se často snaží vystupovat jako mediátor regionálních sporů. Vlastnictví vlivného média proto může malé zemi s necelými dvěma miliony obyvatel pomoci se v této roli etablovat. Stejně tak antiamerické pozice Al-Džazíry mohou představovat snahu katarské vlády „vyvážit“ v arabském světě nepopulární spojení země s USA.<sup>68</sup> Toto vnímání ale v literatuře není jednohlasé. Např. Zayani tvrdí, že témata katarské zahraniční politiky se s agendou Al-Džazíry moc nepřekrývají.<sup>69</sup>

---

<sup>67</sup> Tamtéž, str. 203.

<sup>68</sup> USA mají v Kataru vojenskou základnu.

<sup>69</sup> ZAYANI, Ed. by Mohamed. *The Al Jazeera phenomenon: critical perspectives on New Arab media*. 1. publ. London: Pluto Press, 2005. ISBN 07-453-2334-0., str. 13.



## 1.2 CNN a Al-Džazíra efekt

Počínaje vysíláním CNN z operace Pouštní bouře se zpravodajským standardem stalo čtyřicetihodinové pokrytí významných mezinárodních událostí. Od 90. let 20. století se také v akademickém, politickém, novinářském a společenském diskursu hovoří

o tzv. „CNN efektu“. Přestože od té doby uplynulo již téměř 20 let, dodnes nebyl tento termín přesně definován. Někdy bývá označován za „vágní“<sup>70</sup> či jako „atraktivní neologismus“.<sup>71</sup> Stejně tak není jednoznačné vnímání odvozeného termínu „Al-Džazíra efekt“, který ve své stejnojmenné knize představil americký akademik Philip Seib. I přes některé teoretické výtky je pro ucelenost této práce nezbytné, aby byly oba dva koncepty stručně představeny.

Za průkopnickou je v „oboru“ studií „CNN efektu“ považována práce Stevena Livingstona<sup>72</sup> *Clarifying the CNN Effect: An Examination of Media Effects According to Type of Military Intervention*<sup>73</sup> z roku 1997. V ní definoval v zásadě tři způsoby, jimiž se „CNN efekt“ může projevit – „CNN efekt jako urychlovač“, „CNN efekt jako překážka“ a „CNN efekt jako aktér nastolování agendy“.<sup>74</sup>

Termínem „CNN efekt jako urychlovač“ se rozumí situace, kdy mediální pokrytí události zkracuje politickým představitelům čas na rozhodování. Tento mechanismus je úzce souvisí na zpravodajské rutiny. Zahraničněpolitická prohlášení jsou vlivem „CNN

<sup>70</sup> BAHADOR, Babak. *The CNN effect in action: how the news media pushed the West toward war in Kosovo*. New York: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 978-1-4039-7519-5. Foreword by Steven Livingston, str. XIV.

<sup>71</sup> GILBOA, Eytan: Global Television News and Foreign Policy: Debating the CNN Effect. *International Studies Perspectives*. 2005, 6, pp. 325–341, str. 326.

<sup>72</sup> Zdánlivě paradoxně právě on termín CNN efekt označil za „vágní“.

<sup>73</sup> Volně přeloženo jako Objasnění CNN efektu: Výzkum působení médií dle typu vojenské intervence.

<sup>74</sup> LIVINGSTON, Steven. *Clarifying the CNN Effect: An Examination of Media Effects According to Type of Military Intervention*. *Tamil Nation* [online]. 1997 [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://tamilnation.co/media/CNNeffect.pdf>

efektu“ načasována tak, aby bylo možné je odvysílat v hlavní zpravodajské relaci, a to i přesto, že nemusejí být důkladně připravena a zanalyzována.<sup>75</sup>

„CNN efekt jako překážka“ je popisován ve dvou různých rovinách. V rovině první je mu připisována schopnost zbrzdit vojenskou operaci prostřednictvím ovlivňování veřejného mínění. Ve Spojených státech je tato tradice zakořeněná již od dob války ve Vietnamu. Vinou negativního mediálního pokrytí válečného tažení může dojít k ovlivnění vojenského plánování. Vojenští představitelé se proto snaží limitovat pohyb žurnalistů, např. prostřednictvím organizování novinářských „výletů“ na bojiště, kde se nepředpokládá výskyt např. mrtvých těl apod. Opačný příklad představuje americká intervence v Somálsku, kde drastické záběry zajatých amerických vojáků přispěly k urychlenému stažení USA ze země. Druhá rovina je reprezentována překážkou v podobě hrozby operační bezpečnosti. V této souvislosti Livingston uvádí příklad s pohybem americké 82. výsadkové divize, jenž byl v průběhu války v Zálivu neúmyslně zveřejněn právě CNN.<sup>76</sup>

„CNN efekt“ jako nástroj nastolování agendy vychází z poznatku, že zahraničněpolitická agenda, resp. její priority, často kopírují obsah zpravodajství. Zahraniční politika, historicky založená na prosazování národních zájmů, se může reorientovat na události periferního, avšak často humanitárně naléhavého charakteru. Klíčový je ovšem poznatek, že tuto naléhavost selektivně spoluvytvářejí svým vysíláním a editorskou politikou (zejména) audiovizuální média. Např. ve stejné době, kdy probíhala krize v Bosně, vrcholila i krize v Súdánu a Afghánistánu, avšak i tak se 88 % mediálních obsahů týkalo právě Bosny. Cíle médií totiž nejsou primárně humanitární – jejich snahou je vytěžit co nejvíce dramatických „příběhů“. Oponenti tvrdí, že média mají příliš velký vliv na zahraničněpolitickou agendu, avšak empiricky

---

<sup>75</sup> Tamtéž, str. 3.

<sup>76</sup> Tamtéž, str. 5.

dokládají, že většina humanitární pomoci se dlouhodobě odehrává bez pozornosti médií.<sup>77</sup>

Babak Bahador přidává ve své knize *The CNN Effect in Action* k výše zmíněným typům ještě čtvrtý, tzv. „challenging CNN effect“. Ten se dle jeho mínění obvykle projevuje v kontextu vojenských intervencí třetí (západní) strany do ozbrojeného konfliktu. V první fázi se média obvykle přiklánějí na stranu vybrané strany konfliktu, kterou nadále prezentují jako oběť. V tomto světle se pak oficiální (neintervenci) zahraniční politika státu jeví jako neefektivní či vysloveně špatná. Zároveň vzniká požadavek na její změnu ve prospěch vojenské intervence.<sup>78</sup>

Zcela novou dimenzi pro rychlé šíření zpravodajských informací poskytla tzv. „nová média“, především prostřednictvím Internetu. Popis tohoto fenoménu není předmětem této práce, proto jen v intencích výzkumného záměru zmiňme, že někteří autoři do budoucna předpokládají vznik tzv. „YouTube efektu“.<sup>79</sup>

S tématem práce naopak úzce souvisí propojení nových technologií (mobilní telefony apod.), nových médií (blogy, uživatelská videa, sociální sítě apod.), satelitního vysílání

a angažovaného přístupu redaktorů. Právě těmito charakteristikami americký akademik Philip Seib definoval ve své práci *The Al Jazeera Effect* stejnojmenný „Al-Džazíra efekt“.<sup>80</sup>

Seib předpokládá, že synergie těchto médií a přístupů napomáhá k doposud nevídané soudržnosti v rámci celé arabské komunity. Tím zároveň dochází k setrvalému tlaku na arabské státy, resp. jejich politiky svobody slova a cenzury médií. Umným zesilováním tohoto tlaku pak satelitní stanice jako Al-Džazíra mohou prostřednictvím

<sup>77</sup> Tamtéž, str. 9.

<sup>78</sup> BAHADOR, Babak. *The CNN effect in action: how the news media pushed the West toward war in Kosovo*. New York: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 978-1-4039-7519-5., str. 36.

<sup>79</sup> SEIB, Philip. *The Al Jazeera effect: how the new global media are reshaping world politics*. 1st ed. Washington, D.C: Potomac Books, 2008. ISBN 15-979-7200-2, str. 63.

<sup>80</sup> SEIB, Philip. *The Al Jazeera effect: how the new global media are reshaping world politics*. 1st ed. Washington, D.C: Potomac Books, 2008. ISBN 15-979-7200-2, str. 181.

svého zpravodajství přispět k eskalaci „doutnajících“ společenských nepokojů a tím přímo ovlivňovat politiku arabských zemí.<sup>81</sup>

Seib dále hovoří o dalším projevu Al-Džazíra efektu, a to vytváření tzv. virtuálních států. Jako příklad uvádí „virtuální Kurdistan“. Území obývané Kurdy netvoří jeden stát,<sup>82</sup> satelitní televizní stanice MED-TV měla nicméně od poloviny 90. let potenciál oslovit celou kurdskou komunitu včetně diaspory. Program vysílal v různých dialektech.<sup>83</sup> K jeho konci vedla série diplomatických iniciativ Turecka u Velké Británie, kde kanál původně sídlil. Přesto byl záhy nahrazen dalšími stanicemi, např. Medya TV či Roj TV. Kromě satelitních stanic slouží k rozvoji „kurdského povědomí“ i internetové servery jako <http://www.kurdistanica.com/> nebo <http://www.kurdmedia.com/>.<sup>84</sup>

Jak je patrné z předchozího odstavce, Al-Džazíra efekt není nutně spojen pouze s Al-Džazírou a termín slouží jako metafora. Klíčová role Al-Džazíry spočívá v tom, že je vnímána jako „zvětšovací zařízení sdílených frustrací a tužeb (Arabů) a jako zprostředkovatel pravdy“ a „považována za důvěryhodného kronikáře arabských a muslimských zájmů“.<sup>85</sup>

---

<sup>81</sup> EL-IBIARY, Rasha. Questioning the Al-Jazeera Effect: Analysis of Al-Qaeda's media strategy and its relationship with Al-Jazeera. *Global Media and Communication*, 2011, 7(3), pp. 199-204, str. 199.

<sup>82</sup> Většina Kurdů žije v pohraničních oblastech Iráku, Turecka a Sýrie.

<sup>83</sup> Jednotná kurdština neexistuje.

<sup>84</sup> SEIB, Philip. *The Al Jazeera effect: how the new global media are reshaping world politics*. 1st ed. Washington, D.C: Potomac Books, 2008. ISBN 15-979-7200-2, str. 69.

<sup>85</sup> SEIB, Philip. *The Al Jazeera effect: how the new global media are reshaping world politics*. 1st ed. Washington, D.C: Potomac Books, 2008. ISBN 15-979-7200-2, str. 15.

### 1.3 Dosavadní výzkum

Autor se v této práci zaměřil zejména na některé aspekty výše zmíněných teoretických konceptů. Ve vztahu k českým tištěným médiím byla důležitá zejména úloha Al-Džazíry jako agenda-settera. Jistě zajímavé by bylo i blíže prozkoumat konstrukci obrazu „oběti“ (ve smyslu tzv. „challenging CNN effect“) v souvislosti s humanitární intervencí NATO v Libyi. Z důvodu rozsahu práce to ale nebylo možné. Stejně tak by nebylo možné relevantně prokázat, do jaké míry se zpravodajské pokrytí Al-Džazíry podílelo na rozvoji lidového povstání v téže zemi.

Při formulaci výzkumných otázek a jednotlivých proměnných se autor inspiroval několika zahraničními výzkumy, které se zpravodajstvím stanice (či stanic) Al-Džazíra zabývaly.<sup>86</sup> Většinou se jednalo o výzkumy zaměřené na televizní zpravodajství, které často porovnávaly agendu arabské a anglické verze Al-Džazíry. Výzkum, který se zabýval odrazem Al-Džazíry v tištěných médiích, jsem v mezinárodních databázích dostupných z Univerzity Karlovy našel jen jeden.

Ve své práci *Media, Branding and Controversy: Perceptions of Al Jazeera in Newspapers Around the World* se autoři John Mark King a Mohamed Zayani zaměřili na obraz Al-Džazíry v anglicky psaných světových tištěných médiích, zejména po spuštění kanálu Al-Džazíra English. Autoři mimo jiné sledovali spojování Al-Džazíry s terorismem, hodnocení stanice či strany, na kterých byly texty se zmínkou o Al-Džazíře umístěny. Celý výzkum sledoval časové období 22 měsíců, přičemž 11 měsíců spadalo do období před spuštěním stanice Al-Džazíra English a 11 měsíců do období po spuštění.<sup>87</sup> V evropských tištěných médiích byla Al-Džazíra spojována s teroristy celkem v 11 % případů. Naopak v tištěných médiích majících původ v Asii, na Blízkém východu či v Jižní Africe to bylo pouze v necelých 5 % případů.<sup>88</sup>

---

<sup>86</sup> V ČR se doposud obsahovou analýzou vysílání Al-Džazíry či jejím otiskem v tištěných médiích žádný výzkum nezabýval.

<sup>87</sup> KING, John M., ZAYANI, Muhammad. *Media, Branding and Controversy: Perceptions of Al Jazeera in Newspapers Around the World*. *Journal of Middle East Media*, 2018, 4(1), pp. 27–43, p. 33.

<sup>88</sup> Tamtéž, str. 36.

V případě arabské verze mělo 25 % textů negativní vyznění, 63 % neutrální a 12 % pozitivní vyznění, v případě anglické verze mělo negativní vyznění 34 % textů, neutrální 30 % a 35 % vyznění pozitivní. 11 % a 16 % článků resp. bylo umístěno na titulní straně.<sup>89</sup>

Dlouhodobě se výzkumu Al-Džazíry věnuje norský vědec Tine Ustad Figenschou. Ve své práci *A Voice for the Voiceless?: A Quantitative Content Analysis of Al-Jazeera English's Flagship News* se zabývá zejména hlavní zpravodajskou relací anglického kanálu – *The NewsHour*. Autor sledoval např. hlavní témata, jimž byla věnována pozornost, typy příspěvků, hlavní aktéry apod.<sup>90</sup> Zjistil např., že 61 % témat bylo spojeno s globálním „Jihem“.<sup>91</sup> Jako zdroj Al-Džazíra nejčastěji cituje vlastní zaměstnance (45 %), nezávislé elity (25 %) a establishment (18 %). Tzv. „obyčejní lidé“ tvoří pouze 11 % zdrojů.<sup>92</sup>

Na srovnání agendy z hlediska „Jihu“ a „Severu“ se mimo jiné zaměřil Aber I. al-Najjar ve své práci *How Arab is Al-Jazeera English?* Souhrnně za oba zpravodajské kanály (Al-Džazíru v angličtině a arabskou Al-Džazíru) došel prostřednictvím kvantitativního výzkumu k hodnotě 70 % ve prospěch globálního „Jihu“.<sup>93</sup> Text je mj. zaměřen i na délku vysílaných příspěvků a jejich zařazení z hlediska země, která je ve zpravodajství zmiňována.

---

<sup>89</sup> Tamtéž, str. 39.

<sup>90</sup> FIGENSCHOU, Tine U. A voice for the voiceless? : A quantitative content analysis of Al-Jazeera English's flagship news. *Global Media and Communication*. 2010, 6, pp. 85–107, str. 89., str. 92, 94.

<sup>91</sup> Tamtéž, str. 92.

<sup>92</sup> Tamtéž, str. 99.

<sup>93</sup> Al-NAJJAR, Aber. How Arab is Al-Jazeera English? Comparative Study of Al-Jazeera Arabic and Al-Jazeera English News Channels. *Global Media Journal* 2009, Vol. 8, Issue 14, str. 18.

## 2. Výzkumná část práce

### 2.1 Metodologie

Výzkumná část práce byla zaměřena na texty publikované v celostátních českých tištěných médiích. Jednotkou analýzy byl zvolen jeden článek v libovolném celostátním tištěném médiu. Autor sledoval texty, které ve dvou vybraných obdobích obsahovaly klíčové slovo „Al-Džazíra“.

Na základě prvotního výzkumu byly stanoveny následující hypotézy:

**Hypotéza č. 1:** V průběhu posledních deseti let došlo v českých médiích k významnému posunu vnímání televizní stanice Al-Džazíra.

**Hypotéza č. 2:** Česká tištěná média využívají Al-Džazíru jako relevantní zdroj informací pro širší škálu témat než před deseti lety.

**Hypotéza č. 3:** V textech českých tištěných médií o tzv. arabském jaru, jež citují stanici Al-Džazíra, je nejvýznamněji zastoupeno povstání v Libyi.

Za účelem verifikace **Hypotézy č. 1** byly zvoleny následující podotázky:

- a) V jakém kontextu byla obvykle stanice Al-Džazíra v českých tištěných médiích zmiňována v letech 2001/2002 a 2010/2011?
- b) Došlo ve sledovaných obdobích k posunu ve spojování Al-Džazíry s terorismem?
- c) Došlo v čase mezi sledovanými obdobími k posunu z hlediska vnímání důležitosti událostí, jež způsobily zmínku o Al-Džazíře?

Za účelem verifikace **Hypotézy č. 2** byly zvoleny následující podotázky:

- a) V souvislosti s jakými tématy je obvykle Al-Džazíra citována jako zdroj informací?
- b) Jak se ve sledovaných obdobích měnil počet témat, v souvislosti s nimiž byla Al-Džazíra citována jako zdroj informací?
- c) Došlo k posunu použití Al-Džazíry jako zdroje v různých typech žurnalistických textů?

Za účelem verifikace **Hypotézy č. 3** byly zvoleny následující podotázky:

- a) Je počet textů věnovaných protirežimnímu povstání v Libyi výrazně vyšší oproti počtu textů týkajících se ostatních protirežimních povstání?
- b) Byl rozsah textů věnovaných povstání v Libyi větší oproti rozsahu textů věnovaných ostatním povstáním v arabských zemích?
- c) Bylo povstání v Libyi oproti ostatním povstáním prezentováno jako závažnější?

Výzkumná období byla vybírána tak, aby pokrývala dostatečně vypovídající období a zároveň bylo možné předpokládat, že množství mediálních obsahů bude relativně vysoké. Byla provedena základní rešerše, která ukázala, že pro potřeby výzkumu bude nejvhodnější se zaměřit na období mezi 1. 8. 2001 – 31. 7. 2002 (Období 1) a 1. 8. 2010 – 31. 7. 2011 (Období 2). Rozdíl devíti let poskytl dostatečný časový odstup. První úsek mapuje období krátce před teroristickými útoky z 11. 9. 2001 a relativně dlouhou dobu po nich. Druhý úsek pokrývá analogické období jako v případě, přičemž klíčovým širším tématem, u něž vznikl předpoklad o zvýšeném počtu relevantních článků, byly události tzv. arabského jara. V kontextu výzkumných otázek práce bylo také důležité, že v druhém období eskalovaly především nepokoje v Libyi.

Autor původně předpokládal velikost vzorku v obou obdobích na 250 článků. Klíčové slovo „Al-Džazíra“ zajistilo vysokou relevanci výsledků vyhledávání



v databázi Newton Media Search. Pro první období činil celkový počet textů s tímto klíčovým slovem 273, pro druhé 271. Z důvodu těchto příznivých okolností bylo rozhodnuto o využití celého souboru publikovaných textů. V průběhu kódování došlo k vyloučení některých textů jako nerelevantních (např. z důvodů zařazení téhož textu do různých vydání v jednom dni či dalších). Práce proto analyzuje 260 textů (Vzorek 1) v Období 1 a 258 textů (Vzorek 2) v Období 2.

Proměnné byly konstruovány na základě inspirace existujícími zahraničními výzkumu. Význam měla také témata, jež bývají v souvislosti s Al-Džazírou označována jako charakteristická či kontroverzní (shrnutá byla v teoretické části práce v kapitole „Al-Džazíra v kritické perspektivě“).

Celkem se texty s klíčovým slovem „Al-Džazíra“ objevily v 32 českých tištěných médiích. Proměnnými jsou tedy periodika Blesk (1), MF DNES (2), Lidové noviny (3), Právo (4), Hospodářské noviny (5), Haló noviny (6), E15 (7), Slovo (8), Zemské noviny (9), Literární noviny (10), Strategie (11), Respekt (12), Reflex (13), Týden (14), Instinkt (15), Euro (16), Lidé a země (17), Mladý svět (18), Development news (19), Mezinárodní politika (20), Magazín Víkend DNES (21), Magazín Mladé fronty DNES (22), Víkend HN (23), Nedělní Blesk (24), Super (25), Šíp PLUS (26), Xantypa (27), ForMen (28), Média&Reklama (29), Ekonom (30), Aha! Neděle (31) a Právo & Byznys (32).

Počet 32 médií je tvořen celkem 10 deníky (1), 17 týdeníky (2) a 5 měsíčníky (3). Z kategorie deníků byla dále vyčleněna skupina jejich příloh (nejčastěji víkendových) s týdenní periodicitou (4).

Další identifikační proměnné sledovaly datum publikování, žánr textu (hodnoty 1–9) a jeho délku (hodnoty 1–5). Délka textu byla vždy započítána dle umístění prvního publikování, tj. pokud byla část článku uveřejněna na titulní straně a text byl dokončen na straně jiné, kódové označení délky odpovídá jeho celkovému rozsahu.

Na pomezí mezi identifikačními a analytickými proměnnými stojí dotazy na přítomnost výrazu „Al-Džazíra“ v titulcích článků a výskytů těchto článků na titulní straně (obě tyto proměnné tedy dosahovaly pouze hodnot 0 a 1).

Dále autor sledoval celkem 9 analytických proměnných – „Příčina zmínky“ (hodnoty 1–7), „Relevance zdrojů“ (hodnoty 0–3), „Hlavní (a další hlavní) zdroj v textu“ (hodnoty 0–32), „Validita zdrojů“ (hodnoty 0–8), „Hodnotící kritérium“ (hodnoty 0–5), „Vazba na terorismus“ (hodnoty 0 a 1), „Přívlastek“ (hodnoty 0–4), „Srovnání“ (hodnoty 0–3), „Hlavní téma“ (hodnoty 0–35) a „Objekt Al-Džazíra“ (hodnoty 0–50).

Proměnná „Příčina zmínky“ analyzuje důvody, kvůli kterým je termín v textu zmíněn – např. zda je stanice Al-Džazíra zdrojem informací či je text věnován představení média jako takového apod. Příčinou jejího zařazení do výzkumu byla snaha zjistit, v jakém kontextu se stanice nejčastěji v českých médiích objevuje.

Práci se zdrojem dále hlouběji analyzuje proměnná „Relevance zdrojů“, jež zkoumá, zda je stanice Al-Džazíra hlavním zdrojem textu, jedním ze dvou hlavních zdrojů či jedním z několika zdrojů. Příčinou jejího zařazení tedy bylo identifikovat, do jaké míry česká média využívají Al-Džazíru jako důležitý zdroj. Tento údaj zároveň ovlivňuje proměnnou „Hlavní (a další hlavní) zdroj v textu“, která identifikuje tiskovou agenturu či periodikum, které sloužilo jako hlavní či jeden ze dvou hlavních (v případě, že prvním z této dvojice byla Al-Džazíra) zdrojů textu. Tato proměnná byla konstruována tak, aby prokázala či vyvrátila případnou návaznost využívání Al-Džazíry jako zdroje v českých médiích na konkrétní zahraniční média či tiskové agentury. Analýzu práce s Al-Džazírou jako se zdrojem dále doplňuje proměnná „Validita zdrojů“, jež identifikuje kontext použití takového zdroje – např. zda ostatní zdroje či aktéři informace poskytnuté Al-Džazírou zpochybňují, zda se na ni odvolávají, zda Al-Džazíra informace jiných zdrojů doplňuje apod. Pokud informace poskytnuté Al-Džazírou zpochybnila teroristická organizace či přímý účastník konfliktu, nebylo toto zpochybnění při kódování zohledněno. Z charakteristiky proměnné zároveň vyplývá, že nebylo možné ji vztáhnout na všechny texty, kde Al-Džazíra figuruje jako zdroj.

Proměnná „Hodnotící kritérium“ byla zařazena proto, aby bylo možné vymezit, do jaké míry je vyznění textů obsahujících termín „Al-Džazíra“ vůči této stanici pozitivní, negativní či vyvážené. Z prvotních rešerší bylo zřejmé, že většina textů

hodnotící kritérium vůbec neobsahuje. Proto byla přidána proměnná „Vazba na terorismus“, která identifikuje, jak moc byla Al-Džazíra ve sledovaných obdobích spojována s teroristy a terorismem. Jako příklad spojování byly vybírány situace, kdy Al-Džazíra citovala z prohlášení teroristické organizace, odvysílala nahrávku teroristické organizace, vedla rozhovor s teroristou apod. Pro účely výzkumu byly za teroristické organizace považovány všechny, které se objevují alespoň na jednom z veřejně dostupných seznamů spravovaných Evropskou unií<sup>94</sup> či vládou USA<sup>95</sup>.

Jednu z možností, jak analyzovat vnímání stanice a vztah českých médií k Al-Džazíře, skýtá i proměnná „Přívlastek“, která sleduje četnost využívání nejčastějších přívlastků („katarská“, „arabská“, „panarabská“ či žádný). Specifickou proměnnou představuje i „Srovnání“, která odkazuje ke vztahu Al-Džazíry a CNN (Al-Džazíra je někdy označována jako „arabská CNN“). Proměnná se tudíž zaměřuje na ty případy, kdy je katarská stanice s CNN výslovně srovnána.

Zbýlé proměnné odkazují k samotnému obsahu jednotlivých mediálních textů a osobnostem v nich vystupujících. Proměnná „Hlavní téma“ je zaměřena na témata textů, přičemž za hlavní téma je považováno to, které dostává v článku největší prostor, je zmíněno např. v titulku apod. Poslední proměnná identifikuje tzv. „Objekt Al-Džazíra“, tedy konkrétní osobu, kvůli které je Al-Džazíra v textu citována. To má za cíl zajištění co nejucelenějších informací o tom, kvůli komu je Al-Džazíra v českých médiích zmiňována. Může jít např. o hlavního aktéra, který je v textu citován prostřednictvím přímé citace, ale o i někoho úplně jiného, např. státník, o kterém Al-Džazíra informovala, osobnost, se kterou Al-Džazíra odvysílala rozhovor, z něhož však česká média necitovala apod.

---

<sup>94</sup> Council Common Position 2009/67/CFSP. In: *Official Journal of the European Union*. 2009. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:023:0037:0042:EN:PDF>

<sup>95</sup> Foreign Terroris Organizations. *U.S. Department of State* [online]. 2012 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>

## 2.2 Česká tištěná média a jejich vnímání Al-Džazíry

### 2.2.1 Kontext zmiňování výrazu „Al-Džazíra“

V obou sledovaných obdobích byl výraz „Al-Džazíra“ v českých médiích citován s podobnou četností. V Období 1 v 260 textech, které byly vyšly v průběhu 106 dnů. V Období 2 bylo publikováno celkem 258 textů v průběhu 115 dnů.

Většina textů (84 %) v Období 1 byla publikována v denících (viz Příloha č. 1). Nejčastěji bylo zastoupeno Právo (70 textů), Lidové noviny (48 textů) a MF DNES (40 textů). **Nejčastější příčinou zmínky výrazu „Al-Džazíra“ (viz Příloha č. 2) bylo odvysílání nahrávky stanicí Al-Džazíra (40 % případů).** Právě v tomto období stanice Al-Džazíra nejčastěji vysílala nahrávky Usámy bin Ládina či jiných teroristů spojených s Al-Káidou. Kdykoliv Al-Džazíra zveřejnila novou nahrávku, počet zmínek o Al-Džazíře výrazně stoupl. Vůbec největší počet textů (12) za celé sledované období byl uveřejněn ve dnech 6. 10. 2001 a 5. 11. 2001 (viz Příloha č. 3), tedy po odvysílání nahrávky, v níž se Usáma bin Ládin k teroristickým útokům na Světové obchodní centrum přiznal, resp. po odvysílání jeho nahrávky kritizující OSN.

Ve 38 % případů v Období 1 sloužila Al-Džazíra českým tištěným médiím jako zdroj informací. Nejčastěji byla v tomto ohledu opět zastoupena témata spojená s útoky z 11. září a také následnou situací v Afghánistánu způsobenou útokem koaličních sil na něj. Celkem 35 textů (13 %) referovalo o Al-Džazíře jako o médiu, včetně textů věnovaných její(mu) prezentaci/představení. Ostatní příčiny zmínky, jako např. Al-Džazíra jako předmět politické debaty či Al-Džazíra jako nástroj teroristů, tvořilo pouhých 9 % textů.

Z 260 textů 219 (84 % – viz Příloha č. 4) nehodnotilo Al-Džazíru. Texty s hodnotícím kritériem bylo možné téměř rovnoměrně rozdělit na pozitivně vyznívající (proměnné „Pozitivní hodnocení“ a „Spíše pozitivní hodnocení“, celkem 36 % textů s hodnotícím kritériem), negativně vyznívající (proměnné „Negativní hodnocení“ a „Spíše negativní hodnocení“, celkem 34 %) a texty s vyváženým hodnocením (29 %). Z logiky věci se hodnocení nejčastěji objevuje v textech, ve kterých je Al-Džazíra zmíněna jako médium. Nejvíce textů s hodnotícím kritériem (9) vyšlo v Právu, přičemž

hodnocení byla rovnoměrně rozložena mezi celou škálu názorů. Nejvíce textů s negativním hodnocením zveřejnily Hospodářské noviny (celkem 5). V tomto deníku zároveň nevyšel žádný text s pozitivním hodnocením (viz Příloha č. 5).

V Období 2 se struktura příčin pro zmínku termínu „Al-Džazíra“ změnila (viz Příloha č. 6). Počet zmínek kvůli odvysílání nahrávky významně poklesl (11 % případů). Nejvíce textů (82 %) opět vyšlo v denících (viz Příloha č. 7). Pořadí deníků dle počtu zmínek zůstalo stejné, nejvíce jich mělo Právo (55 textů) následované Lidovými novinami (49 textů) a MF DNES (44 textů). Nejvyšší počet textů za jeden den (9) bylo zveřejněno 9. 3. 2011 (viz Příloha č. 8) v souvislosti s aktuálním vývojem povstání v Libyi a s ním souvisejícími jednáními v OSN. Za prvních 5 měsíců Období 2 nepřekročil počet zmínek termínu „Al-Džazíra“ 2, většina textů byla publikována v jarních měsících roku 2011.

**Oproti Období 1 vzrostlo v Období 2 využívání Al-Džazíry jako zdroje (59 % případů).** Nejčastějším shrnujícím tématem pro tuto příčinu zmínky byly události spojené s tzv. arabským jarem. Přibýlo i zmínek o Al-Džazíře jako o médiu (27 %), naopak zbylé příčiny zmínky tvoří pouhá 3 % případů.

Procentuálně naprosto stejný (84 %) jako v Období 1 zůstal v Období 2 počet textů bez jakéhokoliv hodnotícího kritéria (viz Příloha č. 9). **Ke změně došlo u textů s hodnotícím kritériem – převažuje pozitivní hodnocení Al-Džazíry** (celkem 62 % procent textů s hodnotícím kritériem). Negativní vyznění mělo pouze 14 % textů s hodnotícím kritériem (všechny s proměnnou Spíše negativní), vyvážených bylo 24 %. V žádném tištěném médiu nepřevažovaly texty s negativním hodnocením, přičemž více než jeden vyšel pouze v MF DNES a Lidových novinách. Naopak nejvíce pozitivně vyznívajících textů (4) vyšlo v Právu a Respektu (viz Příloha č. 10). Také v Období 2 byla Al-Džazíra negativně hodnocena zejména v textech, kde byla zmíněna jako médium.

Zajímavý byl vývoj v oblasti přívlastků používaných v souvislosti s výrazem „Al-Džazíra“. **V Období 1 mělo nějaký ze sledovaných přívlastků 82 % textů, přičemž převládá (93 % textů s přívlastkem, 76 % všech textů) přívlastek „katarská“.** Jen 7 % textů s jedním ze sledovaných přívlastků označuje Al-Džazíru

jako „arabskou“ (nejčastěji Hospodářské noviny), jako „panarabskou“ pouze jeden text v Týdnu (viz Příloha č. 11).

**V Období 2 již většina (68 %) textů Al-Džazíru žádným přívlastkem neoznačuje.** V textech s přívlastkem stále převažuje „katarská“ (55 % textů s přívlastkem, 17 % všech textů). Přívlastek „arabská“ se objevuje ve 22 % případech. Významný je zejména nárůst přívlastku „panarabská“, který byl v Období 2 použit ve 21 % případů výskytu sledovaného přívlastku. Zajímavost představují dva jiné přívlastky („egyptská“, „saudskoarabská“), jejichž výskyt byl nejspíš způsoben neznalostí novinářů. Z hlediska používání přívlastků konkrétními médii je obecně zřetelný ústup od používání konkrétních přívlastků. Tím je způsobeno, že např. Právo používá stejně často přívlastek „katarská“ a „arabská“. Hospodářské noviny výrazně preferují „katarská“. Nárůst vnímání Al-Džazíry jako „panarabské“ je spojen zejména s MF DNES, kde byl tento přívlastek zmíněn celkem 12× (z celkového počtu 17 článků ve všech médiích) a kde v rámci textů uveřejněných v MF DNES převažuje (viz Příloha č. 12).

Protože Al-Džazíra bývá někdy označována jako „arabská CNN“, zařadil autor pro zajímavost do výzkumu proměnnou, která výskyt tohoto výrazu (či srovnání s CNN obecně) sledovala. V Období 1 se srovnání objevilo v 9 % textů zmiňujících termín „Al-Džazíra“. Celkem 3× byla v tomto kontextu profesionalita stanice Al-Džazíra zpochybněna, 14× naopak nebyla zpochybněna. V 7 případech byly obě stanice srovnávány z hlediska své agendy. V Období 2 se toto srovnání objevilo již pouze v necelých 5 % textů, přičemž profesionalitu Al-Džazíry zpochybňoval pouze 1 a naopak zpochybněna není v 8 případech. Ve třech textech byly stanice srovnávány z hlediska jejich agendy.

### **2.2.2 Al-Džazíra a terorismus**

Jak se ukázalo již při prvotním výzkumu, většina textů obsahujících výraz „Al-Džazíra“ postrádala hodnotící kritérium. Jednou z klíčových proměnných se proto stala ta, jež zkoumala spojování Al-Džazíry s terorismem a teroristy. Ukázalo se, že

v **Období 1** bylo v tomto smyslu „**pozitivních**“ **61 % procent případů** (viz Příloha č. 13). Převažující spojování Al-Džazíry s terorismem a teroristy bylo charakteristické pro většinu sledovaných médií. Nejvýrazněji se v médiích, která uveřejnila větší množství textů, v tomto ohledu projevovala MF DNES, kde k tomuto spojení došlo u 70 % článků. Jediným deníkem, kde spojování Al-Džazíry a terorismu nepřevažovalo, byly komunistické Haló noviny (viz Příloha č. 14).

**V Období 2 došlo k výraznému poklesu spojování Al-Džazíry s terorismem a teroristy** (viz Příloha č. 15). Texty tohoto typu tvořily pouze 8 % z celého Vzorku 2. U všech sledovaných médií tvořily menšinu celku uveřejněných textů, v případě deníků dokonce výraznou menšinu. Nejvíce Al-Džazíru s terorismem spojovaly Lidové noviny (7 případů), naopak Hospodářské noviny ji nespojovaly vůbec (viz Příloha č. 16).

Bez zajímavosti není ani vývoj struktury „Objektů Al-Džazíra“ – tedy osob, s nimiž je zmínka o Al-Džazíře úzce spojena (texty, v nichž je Al-Džazíra spojena s konkrétní osobou představují 79 % textů ze Vzorku 1 a 62 % textů ze Vzorku 2). V Období 1 představují nejvýraznější skupinu teroristé. Samotný **Usáma bin Ládín je „Objektem Al-Džazíra“ v 37 % textů** a ve 48 % textů, ve kterých je stanice s nějakým objektem spojována. Další teroristé dohromady představují 18 % z textů s „Objektem“. Relativně častým „Objektem“ byl i Jásir Arafat (7 %).

**V Období 2 počet konkrétních „Objektů“ poklesl a také se značně rozmělnil.** Nejčastějším „Objektem“ se tak stal novinář Al-Džazíry (7 % z celku a 17 % z textů „Objektem“). Dále byli v kontextu s Al-Džazírou zmiňováni jednak svědci událostí místní občané (12 % textů s „Objektem“) a jednak bloggeři a političtí aktivisté (10 % textů s „Objektem“).

### **2.2.3 Důležitost událostí spojených s Al-Džazírou**

Důležitost jednotlivých textů byla určována prostřednictvím jejich umístění v novinách a délky. V obou sledovaných obdobích tvořily texty se zmínkou na titulní straně menšinu z celkového počtu. V Období 1 to bylo 51 textů, tedy 20 % ze Vzorku 1. V Období 2 počet poklesl na 28 článků, tedy 11 %. Samotný **pokles mezi oběma**

**obdobími tedy činil 45 %.** Z hlediska důležitosti, již přikládala událostem spojeným s Al-Džazírou jednotlivá média, umístilo nejvíce článků na titulní stranu v Období 1 Právo (18) a Haló noviny (14) – dohromady texty v těchto dvou denících tvoří téměř dvě třetiny (62 %) zmínek na titulní straně. Haló noviny byly také jediným médiem, které text s výrazem „Al-Džazíra“ vícekrát umístily než neumístily na titulní stranu. Dohromady Al-Džazíru zmínilo na titulní straně celkem 6 deníků (viz Příloha č. 17).

V Období 2 se počet deníků, které publikovaly výraz „Al-Džazíra“ na titulní straně snížil na 5. Ve všech denících představovaly takové texty výraznou menšinu. Nejvíce textů (13) vyšlo opět v Právu. Naopak vůbec nejméně umísťovaly texty s výrazem „Al-Džazíra“ na titulní stranu Lidové noviny – pouze ve 3 případech z celkem 46 zmínek (viz Příloha č. 18).

V Období 1 bylo 36 % textů kratších než 250 slov, 44 % spadalo do kategorie 251–500 slov (nejtypičtější délka pro žánr zpráva). Zbýlých 20 % textů bylo delších než 500 slov, více než 1 000 mělo pouze 9 textů. V Období 2 ubylo textů kratších než 250 slov (23 %) i textů s délkou mezi 251 a 500 slovy (35 %). Trojnásobně naopak narostl počet textů delších než 1 000 slov (na 27). Spolu s texty o 500–1 000 slovech tvořila tato skupina celkem 42 % článků.



## 2.3 Česká tištěná média a Al-Džazíra jako zdroj

### 2.3.1 Témata

Na úvod této podkapitoly je užitečné zopakovat, že jako zdroj sloužila Al-Džazíra českým tištěným médiím v Období 1 ve 38 % případů zmínky názvu stanice. **Nejčastěji byla zastoupena témata spojená s útoky z 11. září 2001** (témata Usáma bin Ládín, al-Káida a Ozbrojený džihád, celkem 31×) a následnou situací v Afghánistánu, již způsobil útok koaličních sil na zemi (témata Vnitropolitická situace v Afghánistánu a Vojenská situace v Afghánistánu, také celkem 31×). Poměrně časté bylo i používání Al-Džazíry jako zdroje při referování o izraelsko-palestinském konfliktu (celkem 21×). Tato tři širší témata tvořila dohromady 83 % zmínek o Al-Džazíře jako zdroji v Období 1. Zbylá témata se nejčastěji dotýkala politické situace v blízkovýchodních zemích, např. Iráku či Libanonu (viz Příloha č. 19). **Nejčastěji Al-Džazíru jako zdroj používalo Právo (33×)**. V perspektivě „Jihu“ a „Severu“ je minimálně **96 % témat v Období 1 spojeno s tzv. „Jihem“**.

V Období 2 byla Al-Džazíra používána českými tištěnými médii jako zdroj celkem 151×, tedy v 59 % případů zmínky stanice. **Více než 80 % využití Al-Džazíry jako zdroje je spojeno s událostmi tzv. arabského jara** (témata zaměřená na jednotlivá povstání + shrnující témata jako Role médií v průběhu arabského jara), přičemž převažovalo informování o povstání v Libyi. Ze zbylých témat mělo určitou statistickou významnost pouze využití Al-Džazíry jako zdroje pro zprávy o izraelsko-palestinském konfliktu (necelých 7 % případů). Ve zbylých 13 % případů byla témata rovnoměrně rozložena. Určité specifikum představuje využívání Al-Džazíry jako zdroje při pokrývání tzv. „aféry WikiLeaks“ (viz Příloha č. 20). Jinak byla opět **drtivá většina témat (98 %) spojena s regionem Blízkého východu** a tedy globálním „Jihem“. Používání Al-Džazíry jako zdroje je výrazné zejména u deníků, kde obvykle výrazně převažuje nad ostatními příčinami zmínky. **Nejčastěji z informací Al-Džazíry čerpalo opět Právo (40×)**, následované Lidovými novinami (38×). Tyto dva deníky tedy dohromady zapříčinily více než 50 % využití Al-Džazíry jako zdroje.

### 2.3.2 Důležitost AI-Džazíry jako zdroje

Důležitost AI-Džazíry jako zdroje byla zkoumána na základě analýzy proměnných „Relevance zdrojů“ a „Validita zdrojů“. Pokud byla AI-Džazíra použita v Období 1 jako zdroj, nejčastěji byla jedním z několika (tedy více než ze dvou) zdrojů, z nichž autor textu čerpal. Tento typ práce se zdroji se objevil v 49 % případů. Poměrně často (42 %) byla AI-Džazíra i jedním ze dvou hlavních zdrojů informací. V takovém případě byla **druhým z těchto dvou hlavních zdrojů nejčastěji ČTK (40 % případů)** či jiná tisková agentura (dohromady 31 %). V 9 % případů byla AI-Džazíra pro text hlavním zdrojem informací (viz Příloha č. 21). Nejčastěji AI-Džazíru jako důležitý (tj. jako hlavní nebo jeden ze dvou hlavních) zdrojů využívala MF DNES (celkem 15×).

Vzhledem k převládajícímu využívání AI-Džazíry jako jednoho z několika zdrojů v Období 1 je logické, že z hlediska validity zdrojů **AI-Džazíra především doplňuje ostatní zdroje** (32×). V 11 případech se ostatní zdroje odvolávaly na AI-Džazíru, v 8 případech AI-Džazíra potvrzovala informace z jiných zdrojů, v 6 případech je naopak zpochybňovala. Naopak pouze ve 2 případech ostatní zdroje zpochybňovaly informace poskytnuté AI-Džazírou (viz Příloha č. 22).

**V Období 2 sloužila AI-Džazíra nejčastěji také jako jeden z několika zdrojů** (55 %). Naopak méně často byla jedním ze dvou hlavních zdrojů (28 %). Pokud tomu tak bylo, tak/pak **jako druhý hlavní zdroj opět zpravidla sloužily tiskové agentury** – ČTK ve 33 % případů, Reuters ve 23 % případů a zbylé tiskové agentury ve 12 % případů. Poměrně významně vrostl počet případů, kdy byla AI-Džazíra pro text hlavním zdrojem informací – 17 % z celku (viz Příloha č. 23). Nejčastěji AI-Džazíru jako důležitý zdroj využívala opět MF DNES (15×). Bez zajímavosti také není fakt, že v domicilu se AI-Džazíra jako jeden ze zdrojů objevila pouze jednou v celém Vzorku 2, a to v textu uveřejněném 21. 2. 2011 v Právu.

Z hlediska validity AI-Džazíry jako zdroje **významně převažovala (74×) varianta, kdy AI-Džazíra ostatní zdroje doplňovala**. V 10 případech se ostatní zdroje na AI-Džazíru odvolávaly, 7× ostatní zdroje AI-Džazíru doplňovaly. Celkem 7× byly také informace poskytnuté AI-Džazírou ostatními zdroji zpochybňovány (viz Příloha č. 24).

### 2.3.3 Typy žurnalistických textů

Naprostá většina textů, které používaly Al-Džazíru jako zdroj, byla publikována v denících. V Období 1 to bylo 96 % textů, v Období 2 necelých 95 % textů. Tím je také dáno, že většinu textů lze žánrově zařadit jako zprávy. V Období 1 to bylo celkem 80 % textů. Dalších 13 % pocházelo z kategorie „Krátce“, tedy zkratkovitých zpráv umístěných do sloupku. Pouze ve dvou případech použil Al-Džazíru jako zdroj analytický text. **Celkem byla Al-Džazíra jako zdroj využita v 5 různých typech žurnalistických textů** (viz Příloha č. 25).

V Období 2 tvořily zprávy 73 % textů, dohromady s kategorií „Krátce“ 83 %. Na rozdíl od Období 1 byla Al-Džazíra využívána jako zdroj i v případě reportáží, které tvořily celkem 8 % z celku. Na 6 vzrostl i počet analytických textů, které s Al-Džazírou takto pracovaly. **Celkem byla Al-Džazíra jako zdroj využita v 7 typech žurnalistických textů** (viz Příloha č. 26).

## 2.4 Česká tištěná média, Al-Džazíra a povstání v Libyi

### 2.4.1 Témata a četnost jejich výskytu

Ze všech textů, v nichž byla v Období 2 zmíněna stanice Al-Džazíra, bylo více než 70 % věnováno událostem či fenoménům spojeným s tzv. arabským jarem (viz Příloha č. 27). Z tohoto počtu bylo 23 % textů věnováno shrnujícím tématům, jako např. „Ekonomický dopad arabského jara“ či tzv. arabskému jaru jako takovému. Zbylé texty (140) byly věnovány protirežimním nepokojům v jednotlivých zemích. Pouze 1 text informoval o protirežimním povstání v Alžírsku. Nízký počet textů pokrýval i povstání v Bahrajnu (4), Tunisku (5) a Jemenu (8). Naopak články zmiňující Al-Džazíru více informovaly o povstáních v Egyptě a Sýrii (v obou případech 21 textů). **Povstání v Libyi bylo věnováno celkem 80 textů, tedy 57 % z textů o protirežimních povstáních v zemích Blízkého východu a severní Afriky<sup>96</sup> a 44 % textů o arabském jaru celkově.** Určitě k tomu přispěl i fakt, že texty o povstání v Libyi vycházely nejdéle. Největší počet textů o povstání v Libyi za jeden den činil 6 textů, u ostatních povstání nanejvýš 4 texty (viz Příloha č. 28). Nejvíce textů o povstání v Libyi splňujících zadaná kritéria vyšlo v Právu (24) a Lidových novinách (22).

### 2.4.2 Texty a jejich rozsah

Ze 182 textů se zmínkou o Al-Džazíře věnovaných tzv. arabskému jaru, je 149 delších než 250 slov. Textů delších než 1 000 slov je celkem 13, přičemž 7 z nich je věnováno shrnujícímu tématu „Arabské jaro“. **Ve všech ostatních kategoriích převažuje vzhledem k celkovému počtu textů povstání v Libyi.** V kategorii 251–500 slov se Libye týkalo 33 článků, přičemž druhý největší počet byl věnován povstání v Sýrii (10). V kategorii 501–1 000 slov bylo s Libyí spojeno 29 textů, s povstáním

---

<sup>96</sup> Zahraniční zdroje v tomto kontextu obvykle používají termín „MENA“ (Middle East North Africa).

v Egyptě 9. Texty mezi 101–250 slovy se také hlavně (12×) věnovaly povstání v Libyi, zatímco povstání v Sýrii a Egyptě bylo zmíněno 3× (viz Příloha č. 29).

### **2.4.3 Témata dle závažnosti**

Jako kritérium závažnosti pro tuto proměnnou byl zvolen počet výskytů textů s tématem tzv. arabského jara (182 textů) na titulní straně sledovaných periodik. Celkem se na titulní stranu podařilo proniknout 4 dílčím tématům, a to ve 24 případech. **Více než polovina zmínek na titulní stránce byla opět zprostředkována prostřednictvím povstání v Libyi (13×).** Text spojený s povstáním v Egyptě se objevil na titulní straně 7× (viz Příloha č. 30). Povstání v Libyi bylo také jediným textem, v jehož souvislosti se výraz „Al-Džazíra“ objevil přímo v titulku (text ze 4. 4. 2011 otištěný v deníku E15). Nejvíce zmínek o stanici Al-Džazíra na titulní straně otiskl deník Právo (13).

## Závěr

Při pohledu na výstupy výzkumné části práce je možné konstatovat, že v celé řadě aspektů došlo v recepci stanice Al-Džazíra i jejích stanic v českých tištěných médiích k výraznému posunu. Posun, byť méně výrazný, je také patrný při analýze práce českého tisku s Al-Džazírou jako zdrojem.

V období kolem 11. září 2001 zmiňovala česká tištěná média výraz „Al-Džazíra“ nejčastěji v případě, že stanice odvysílala nahrávku, kterou původně pořídili teroristé. Pokud byla Al-Džazíra využita jako zdroj, téma článku také často úzce souviselo s terorismem. Terorista (nejčastěji Usáma bin Ládín) byl také tím, kvůli komu byla Al-Džazíra vůbec zmíněna. Proto došlo k tomu, že Al-Džazíra byla s terorismem a teroristy významně spojována. I přesto se výrazná většina z textů, které se o Al-Džazíře zmiňovaly, obešla bez uplatnění hodnotících kritérií vůči stanici. Pokud se hodnotící kritérium objevilo, (pak) bylo ve více než 1/3 případů pozitivní. Každý pátý článek se zmínkou o Al-Džazíře se nacházel na titulní straně příslušného periodika. Aby čtenář získal lepší přehled o tom, odkud stanice pochází, byla nejčastěji představována jako katarská.

V letech 2010 a 2011 sloužila Al-Džazíra českým tištěným médiím častěji jako zdroj informací. Tematicky již nepřevládal terorismus, ale především zpravodajství související s tzv. arabským jarem. Četnost spojování s teroristy v tomto období procentuálně odpovídala hodnotám zjištěným Kingem a Zayaním a zařadila se tak do evropského standardu. Díky tomu se také rozměnila struktura osob, se kterými byla stanice spojována, většina z nich nebyli teroristé. Typickým „Objektem Al-Džazíra“ byl její vlastní novinář, který se nacházel na místě spojeném s aktuálním děním. Zřejmě díky tomu významně pokleslo spojování Al-Džazíry s terorismem (ve druhém sledovaném období s teroristy již téměř vůbec nebyla spojována). Pokud bylo působení Al-Džazíry hodnoceno, hodnocení bylo téměř ve 2/3 případů pozitivní. K posunu došlo i z hlediska důležitosti – texty se zmínkou byly sice v průměru delší, ale neobjevovaly se příliš často na titulních stranách. Stanice už také nebyla představována jako katarská. Ubylo konkrétních přívlastků, a pokud už byly přítomné, narostlo používání výrazů „arabská“ a „panarabská“.

V souladu s předpokladem formulovaným v Hypotéze č. 1 došlo v posledních 10 letech k výraznému posunu vnímání televizní stanice Al-Džazíra. Nejviditelnějšími faktory tohoto posunu bylo výrazné snížení spojování Al-Džazíry s terorismem a také změna práce českých tištěných médií s přívlasky doplňujícími zmínku o stanici. V případě terorismu a teroristů se jeví jako pravděpodobné, že se Al-Džazíra stala „obětí“ vlastní agendy. Kvůli tomu, že se o ní český tisk zmiňoval nejčastěji, když vysílala nahrávku teroristů, byla častěji hodnocena negativně. Změna práce s přívlasky mohla být způsobena předpokladem novinářů, že čtenář již jméno stanice zná a ví, že je častým zdrojem informací z Blízkého východu. Identita Al-Džazíry byla častěji spojována s celým arabským světem. **Hypotéza č. 1 tedy byla potvrzena.**

Analýza práce českých tištěných médií s Al-Džazírou jako se zdrojem také odhalila několik změn. Jak již bylo uvedeno výše, především došlo k nárůstu využívání stanice jako zdroje informací. I přesto, že ve druhém sledovaném období významně vzrostl počet textů, kdy Al-Džazíra byla pro článek hlavním zdrojem informací, nejčastěji byla v obou obdobích jedním z několika zdrojů a ostatní zdroje pouze doplňovala. Oproti původnímu předpokladu nesloužila ve druhém sledovaném období Al-Džazíra českým médiím jako zdroj pro širší okruh témat. S výjimkou informování o fenoménu WikiLeaks na konci roku 2010 šlo v podstatě všechna témata zahrnout do jednotné kategorie „politický vývoj na Blízkém východě“. Jejich počet a skladba tedy byly ovlivněny pouze aktuálním děním a agenturní agendou, nikoliv redakční politikou. Tezi o provázanosti využívání Al-Džazíry jako zdroje v souvislosti s tématy, která nastolují zpravodajské agentury, potvrzuje i fakt, že pokud byla Al-Džazíra jedním ze dvou hlavních zdrojů v textu, (pak) v obou obdobích byla druhým hlavním zdrojem právě některá z tiskových agentur (nejčastěji ČTK). Dle zahraničních výzkumů tvoří agenda spojená s globálním „Jihem“ ve vysílání Al-Džazíry 60–70 % témat. Až na několik výjimek jsou právě tato témata jediná, která česká tištěná média reflektují. O absenci vlastní kritické práce se zdroji svědčí i fakt, že český tisk v podstatě vůbec nereflektuje vznik anglicky mluvící stanice Al-Džazíra English na konci roku 2006. Zatímco zahraniční výzkumy srovnávají důvěryhodnost informací poskytnutých z arabské a anglické mutace, v českém prostředí by takový výzkum vůbec nebyl možný.

Na druhou stranu je faktem, že česká média využila ve druhém sledovaném období Al-Džazíru jako zdroj ve více typech žurnalistických textů. Nárůst byl patrný zejména u reportáží. To bylo nejspíše způsobeno tím, že na rozdíl od Afghánistánu v roce 2001 mohla česká média v roce 2011 vyslat do arabských zemí své pracovníky. I přesto se **předpoklady formulované v Hypotéze č. 2 nepodařilo přesvědčivě prokázat.**

Velmi zajímavé bylo také sledovat, jakým způsobem reflektovaly obsahy spojené s Al-Džazírou fenomén tzv. arabského jara. Klíčovým poznatkem byl v tomto ohledu fakt, že česká tištěná média skutečně publikovala značné množství textů o protirežimní vzpouře v Libyi – čtyřikrát více než o jakémkoliv jiném povstání. Pokud byl článek o arabském jaru publikován na titulní straně, tak se nejčastěji týkal Libye. Vzhledem k takto výrazné převaze je nesporné, že Al-Džazíra sehrála při informování o tzv. arabském jaru velmi výraznou úlohu v oblasti agenda-settingu. Do jaké míry bylo vysílání Al-Džazíry angažované (na první pohled se zdá, že bylo), využívalo moderních technologií a nových médií (celá řada obsahů odvysílaných Al-Džazírou měla svůj původ na YouTube a povstáním se někdy přezdívalo „facebookové“ či „twitterové“<sup>97</sup> revoluce) a ovlivnilo politiku arabských států (kromě již tradiční snahy represivních režimů o potlačení kritického vysílání) nebylo možné na ploše bakalářské práce dostatečně prověřit. Přesto je zřejmé, že také **předpoklady formulované v Hypotéze č. 3 se podařilo úspěšně prověřit.**

Pokud bychom se zaměřili blíže na jednotlivá česká média, nejvýznamněji lze s Al-Džazírou spojovat deník Právo. V obou sledovaných obdobích uveřejnil nejvíce textů a nejvíce využíval Al-Džazíru jako zdroj. V tomto listu vyšlo nejvíce zmínek o Al-Džazíře na titulní straně. Poměrně často zmiňovaly Al-Džazíru také Lidové noviny. Specifický prvek představovaly komunistické Haló noviny, které nejčastěji

---

<sup>97</sup> Jako „twitterové“ bývají někdy označovány i nepokoje v Íránu po volbách v roce 2009. Pozdější výzkum ale ukázal, že z centra nepokojů v Teheránu „tweetovalo“ pouze cca 60 lidí. V případě arabských revolucí se obvykle uvádí, že využívání sociálních sítí bylo mezi jejich účastníky výrazně rozsáhlejší.



Al-Džazíru spojovaly s izraelsko-palestinským konfliktem (o kterém informovaly s převáženě pro-palestinským postojem). Za zmínku stojí i výrazně negativní postoj Hospodářských novin vůči stanici v prvním sledovaném období (ve druhém období již bylo hodnocení HN vyváženější).

Výzkum samozřejmě také narazil na své limity. Přestože autor využil veškeré texty, které ve sledovaných obdobích vyšly, u některých proměnných byl počet relevantních hodnot proměnných nižší oproti původnímu předpokladu. Tím pádem nebylo možné v některých ohledech učinit průkaznější závěry. To se týkalo zejména proměnné zaměřené na hodnotící kritérium Al-Džazíry – většina textů toto hodnocení vůbec neobsahuje. Je také důležité si uvědomit, že práce neposkytuje ucelený přehled o tom, jak česká tištěná média referovala o událostech spojených s teroristickými útoky z 11. září 2001 ani o tzv. arabském jaru. Výzkum zohledňuje pouze texty, které obsahovaly výraz „Al-Džazíra“. Pokud by taková data existovala, bylo by zajímavé srovnat získané poznatky s texty, které se tématům sice věnovaly, ale Al-Džazíru nezmiňují (například zda by texty zmiňující Al-Džazíru převažovaly apod.). Zajímavou perspektivu by jistě poskytl i přístup zmiňovaný Reesem a Shoemakerovou – tedy zkoumání nikoliv obsahů, ale redakcí (např. většinu textů publikovaných v Právu v prvním sledovaném období napsal současný stálý zpravodaj Českého rozhlasu na Blízkém východě Břetislav Tureček).

I přes uvedené limity se podařilo prokázat dvě ze tří stanovených hypotéz. Díky vytěžení všech publikovaných textů práce poskytuje ucelený přehled o tom, jakým způsobem česká tištěná média vnímala zpravodajskou síť Al-Džazíra v letech 2001–2002 a 2010–2011 a kdy s ní pracovala jako se zdrojem. Prokázán byl i úzký vztah mezi zmínkou o Al-Džazíře a informování o protirežimním povstání v Libyi. Lze předpokládat, že stanice se do budoucna bude pro česká média stávat stále častějším zdrojem informací. Do dalších let bude velmi zajímavé sledovat i to, zda bude tato zpravodajská síť stále nejčastěji zmiňována v kontextu událostí na Blízkém východě, či zda se jí díky spuštění kanálu Al-Džazíra Balkans podaří proniknout i do (východo)evropského zpravodajství. V každém případě by se ale českým médiím a především mediologům vyplatilo Al-Džazíru sledovat pečlivěji než doposud.

## Summary

The research conducted within this bachelor thesis showed some very interesting findings. Two out of three hypotheses had been proved correct. First, a significant shift in perception of Al Jazeera in Czech printed media could be observed between the two periods. In the first one, which was connected to the events of 9/11, Al Jazeera tended to be commonly connected to the terrorists – either it aired a terrorist videotape (usually with Osama bin Laden as the main protagonist) or it was used as a source of information about terrorists. Despite that, most of the texts mentioning the term “Al Jazeera” were value-neutral. If the text was value-biased, in 1/3 of the cases it was in a positive way. The station was mostly portrayed as “Qatari”. In the second period (mostly connected to the events of the so called “Arab spring”), Al-Jazeera was far less connected to the terrorists. Also, the Czech print used the station as a source of information more commonly. More commonly it was also viewed in a more positive way in the texts which were value-biased. The texts connected to Al Jazeera were longer, however considered less important – their presence on the front page wasn’t as common. In the second period there were less attributes connected to the channel, most of them were still Qatari but "Arabic" and "pan-Arabic" had become more common.

The second hypothesis, which concerned with the way the Czech print media use Al Jazeera as source of information, was proved wrong. Most commonly, the station was used to amend other sources in both periods. The research showed that using Al Jazeera as a source is strongly connected to press agencies agenda. Thus the station probably wouldn’t be used if the agencies didn’t do so. The print also didn’t reflect the creation of Al Jazeera English – something that was typically analyzed in researches conducted internationally.

The third hypothesis, concerned with the anti-regime uprising in Libya, was proved correct. The texts in Czech print which mentioned Al Jazeera were far more likely to inform about the uprising in Libya than about any other uprising in Arab countries. Thus Al Jazeera can be seen as an important agenda setter in relationship to the Arab spring.

The daily newspaper Právo mentioned Al Jazeera the most during both of the periods; Lidové noviny mentioned the station quite often as well. Communist Haló noviny had a different agenda than the other media – it informed about the Israeli-Palestinian conflict (mostly with pro-Palestinian slant) more steadily. The most negative views towards Al Jazeera were expressed in Hospodářské noviny during the first period.

## Použitá literatura

### *Metodologické příručky*

SCHULZ, Winfried et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 2., přeprac. vyd. Překlad Barbara Köpplová. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2004, 149 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, 2. ISBN 80-246-0827-8.

### *Monografie*

BAHADOR, Babak. *The CNN effect in action: how the news media pushed the West toward war in Kosovo*. New York: Palgrave Macmillan, 2007. ISBN 978-1-4039-7519-5

BOLER, Megan. *Digital media and democracy: tactics in hard times*. Cambridge, Mass.: MIT Press, c2008, 464 str. ISBN 02-620-2642-2

EL-NAWAWY, Mohammed a Adel ISKANDER. *Al-Jazeera: the story of the network that is rattling governments and redefining modern journalism*. Boulder, Colo.: Westview, c2003, 240 str. ISBN 08-133-4149-3

FANDY, Mamoun. *(Un)civil war of words: media and politics in the Arab world*. Westport, Conn.: Praeger Security International, 2007, 164 str. ISBN 02-759-9393-0

SAKR, Naomi. *Arab media and political renewal: community, legitimacy and public life*. [Reprinted 2009]. London: I.B. Tauris, 2009. ISBN 978-184-5113-278.

SAKR, Naomi. *Arab television today*. London: I.B. Tauris, 2007, 262 str. ISBN 9781845115647

KUŽVART, Jan: *Al-Džazíra versus al-Arabíja – Mediální soupeření katarské a saudské vládnoucí rodiny na pozadí války v Libanonu v létě 2006*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra mezinárodních vztahů, 2001. 151 stran. Vedoucí diplomové práce Mgr. Pavel Přikryl.

SEIB, Philip. *The Al Jazeera effect: how the new global media are reshaping world politics*. 1st ed. Washington, D.C: Potomac Books, 2008. ISBN 15-979-7200-2

SHOEMAKER, Pamela J. a Stephen D REESE. *Mediating the message: theories of influences on mass media content*. 2nd ed. White Plains, N.Y.: Longman, c1996, 313 s. ISBN 08-013-1251-5.

ZAYANI, Ed. by Mohamed. *The Al Jazeera phenomenon: critical perspectives on New Arab media*. 1. publ. London: Pluto Press, 2005. ISBN 07-453-2334-0

### ***Periodická literatura (e-články)***

Al-NAJJAR, Aber. How Arab is Al-Jazeera English? Comparative Study of Al-Jazeera Arabic and Al-Jazeera English News Channels. *Global Media Journal* 2009, [online] Vol. 8, Issue 14. [cit. 2012-05-15] Dostupné z [http://lass.calumet.purdue.edu/cca/gmj/PDF\\_archive/amer\\_edition/spring2009/GMJ-SP09-article7-alnajjar.pdf](http://lass.calumet.purdue.edu/cca/gmj/PDF_archive/amer_edition/spring2009/GMJ-SP09-article7-alnajjar.pdf)

BAKSHIAN JR, A. Eyes and Ears of the Arab Spring. *National Interest*, 2012, Jan/Feb 2012, Issue 117, pp. 85–90

BARKHO, Leon. The Discursive and Social Paradigm of Al-Jazeera English in Comparison and Parallel with the BBC. *Communication Studies* [online]. 2011-01-31, roč. 62, č. 1, s. 23-40 [cit. 2012-05-15]. ISSN 1051-0974. DOI: 10.1080/10510974.2011.535408. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10510974.2011.535408>

COTTLE, S. Media and the Arab uprisings of 2011: Research notes. *Journalism* [online]. 2011-07-01, roč. 12, č. 5, s. 647-659 [cit. 2012-05-15]. ISSN 1464-8849. DOI: 10.1177/1464884911410017. Dostupné z: <http://jou.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1464884911410017>

EL-IBIARY, R. Questioning the Al-Jazeera Effect: Analysis of Al-Qaeda's media strategy and its relationship with Al-Jazeera. *Global Media and Communication* [online]. 2011-12-08, roč. 7, č. 3, s. 199-204 [cit. 2012-05-15]. ISSN 1742-7665. DOI: 10.1177/1742766511427479. Dostupné z: <http://gmc.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1742766511427479>

FIGENSCHOU, Tine U. A voice for the voiceless?: A quantitative content analysis of Al-Jazeera English's flagship news. *Global Media and Communication* [online]. 2010-04-12, roč. 6, č. 1, s. 85-107 [cit. 2012-05-15]. ISSN 1742-7665. DOI: 10.1177/1742766510362023. Dostupné z: <http://gmc.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1742766510362023>

FIGENSCHOU, Tine U. The South is talking back: With a white face and a British accent - editorial dilemmas in Al Jazeera English. *Journalism* [online]. 2012-02-23, roč. 13, č. 3, s. 354-370 [cit. 2012-05-15]. ISSN 1464-8849. DOI: 10.1177/1464884911398337. Dostupné z: <http://jou.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/1464884911398337>

GILBOA, Eytan: Global Television News and Foreign Policy: Debating the CNN Effect. *International Studies Perspectives*. 2005, 6, pp. 325–341

KING, John M., ZAYANI, Muhammad. Media, Branding and Controversy: Perceptions of Al Jazeera in Newspapers Around the World . *Journal of Middle East Media*, 2011, 4(1), pp. 27–43

NISBET, E. C. a T. A. MYERS. Anti-American Sentiment as a Media Effect? Arab Media, Political Identity, and Public Opinion in the Middle East. *Communication Research* [online]. 2011-08-25, roč. 38, č. 5, s. 684-709 [cit. 2012-05-15]. ISSN 0093-6502. DOI: 10.1177/0093650211405648. Dostupné z: <http://crx.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0093650211405648>

SEIB, Philip. Hegemonic No More: Western Media, the Rise of Al-Jazeera, and the Influence of Diverse Voices. *International Studies Review*. Vol. 7, No. 4 (Dec. 2005), pp. 601–615 [cit. 2011-06-10] Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3699677> .

WESSLER, H. a M. ADOLPHSEN. Contra-flow from the Arab world? How Arab television coverage of the 2003 Iraq war was used and framed on Western international news channels. *Media, Culture* [online]. 2008-07-01, roč. 30, č. 4, s. 439-461 [cit. 2012-05-15]. ISSN 0163-4437. DOI: 10.1177/0163443708091176. Dostupné z: <http://mcs.sagepub.com/cgi/doi/10.1177/0163443708091176>

### *Internetové zdroje*

About Us: Facts and Figures. In: *www.aljazeera.com* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02].  
Dostupné z: <http://www.aljazeera.com/aboutus/2010/11/20101110131438787482.html>

Al-Džazíra Balkans přichází. In: *Respekt.cz* [online]. 2012 [cit. 2012-04-30]. Dostupné  
z: <http://mujanovic.blog.respekt.ihned.cz/c1-54557480-al-jazeera-balkans-prichazi>

Al Jazeera English Media Info. *Al Jazeera English* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02].  
Dostupné  
z: <http://www.aljazeera.com/mritems/Documents/2011/10/12/20111012161813940371AJEMediaInfo.pdf>

Al-Jazeera launches Balkans broadcast. In: *The Guardian* [online]. 2011 [cit. 2012-04-29].  
Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/media/2011/nov/11/al-jazeera-launches-balkans-broadcast>

Al Jazeera's War on Gaddafi. In: *Secrets of Zion* [online]. 2011 [cit. 2012-05-03].  
Dostupné z: <http://just-another-inside-job.blogspot.com/2011/04/al-jazeeras-war-on-gaddafi.html>

BBC criticised over broadcast by £19 million Arabic TV station. In: *The Telegraph* [online]. 2009 [cit. 2012-04-29]. Dostupné  
z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/middleeast/4209135/BBC-criticised-over-broadcast-by-19-million-Arabic-TV-station.html>

Corporate profile. In: *Al Jazeera English* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné  
z: <http://www.aljazeera.com/aboutus/2006/11/2008525185555444449.htm>

Foreign Terroris Organizations. *U.S. Department of State* [online]. 2012 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>

LIVINGSTON, Steven. Clarifying the CNN Effect: An Examination of Media Effects According to Type of Military Intervention. *Tamil Nation* [online]. 1997 [cit. 2012-05-03]. Dostupné z: <http://tamilnation.co/media/CNNeffect.pdf>

- MILES, Hugh. *Al-Jazeera: how Arab tv news challenged the world*. Reprinted. London: Abacus, 2005. ISBN03-491-1807-8. Dostupné z: <http://www.richardsonmedia.co.uk/BBC%20&%20Al%20Jazeera.pdf>, str. 1
- National Profile of the Information Society in Qatar [on-line]. In: *Economic and Social Commission for Western Asia* (ESCWA), OSN, 2007 Dostupné z: <http://www.escwa.un.org/wsis/reports/docs/Qatar-07-E.pdf>
- The 2011 Arab Public Opinion Poll. In: *Anwar Sadat Chair for Peace and Development* [online]. 2012 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: [http://www.sadat.umd.edu/ViewsArabs\\_Oct11\\_graphs%20FINAL.ppt](http://www.sadat.umd.edu/ViewsArabs_Oct11_graphs%20FINAL.ppt)
- U.S. Cable companies aren't budging on Al-Jazeera. In: *Mondoweiss* [online]. 2011 [cit. 2012-05-02]. Dostupné z: <http://mondoweiss.net/2011/04/u-s-cable-companies-arent-budging-on-al-jazeera.html>



## Seznam příloh

- Příloha č. 1: Zastoupení textů ve sledovaných médiích v Období 1 (graf)
- Příloha č. 2: Příčina zmínky výrazu Al-Džazíra v Období 1 (graf)
- Příloha č. 3: Počet textů zmiňujících výraz Al-Džazíra na časové ose v Období 1 (graf)
- Příloha č. 4: Struktura textů obsahujících hodnotící kritérium v Období 1 (graf)
- Příloha č. 5: Rozložení textů s hodnotícím kritériem dle jednotlivých médií v Období 1 (tabulka)
- Příloha č. 6: Příčina zmínky výrazu Al-Džazíra v Období 2 (graf)
- Příloha č. 7: Zastoupení textů ve sledovaných médiích v Období 2 (graf)
- Příloha č. 8: Počet textů zmiňujících výraz Al-Džazíra na časové ose v Období 2 (graf)
- Příloha č. 9: Struktura textů obsahujících hodnotící kritérium v Období 2 (graf)
- Příloha č. 10: Rozložení textů s hodnotícím kritériem dle jednotlivých médií v Období 2 (tabulka)
- Příloha č. 11: Přívlastky spojené s výrazem Al-Džazíra a jejich umístění v jednotlivých médiích v Období 1 (tabulka)
- Příloha č. 12: Přívlastky spojené s výrazem Al-Džazíra a jejich umístění v jednotlivých médiích v Období 2 (tabulka)
- Příloha č. 13: Vazba Al-Džazíry na terorismus v Období 1 (graf)
- Příloha č. 14: Vazba na terorismus dle jednotlivých médií (tabulka)
- Příloha č. 15: Vazba Al-Džazíry na terorismus v Období 2 (graf)
- Příloha č. 16: Vazba na terorismus dle jednotlivých médií v Období 2 (tabulka)
- Příloha č. 17: Články na titulní straně dle jednotlivých médií v Období 1 (tabulka)
- Příloha č. 18: Články na titulní straně dle jednotlivých médií v Období 2 (tabulka)
- Příloha č. 19: Využívání Al-Džazíry jako zdroje dle jednotlivých témat v Období 1 (tabulka)
- Příloha č. 20: Využívání Al-Džazíry jako zdroje dle jednotlivých témat v Období 2 (tabulka)
- Příloha č. 21: Relevance Al-Džazíry jako zdroje v Období 1 (graf)
- Příloha č. 22: Validita Al-Džazíry jako zdroje v Období 1 (graf)
- Příloha č. 23: Relevance Al-Džazíry jako zdroje v Období 2 (graf)

Příloha č. 24: Validita Al-Džazíry jako zdroje v Období 2 (graf)

Příloha č. 25: Využívání Al-Džazíry jako zdroje dle typů mediálních textů v Období 1 (tabulka)

Příloha č. 26: Využívání Al-Džazíry jako zdroje dle typů mediálních textů v Období 2 (tabulka)

Příloha č. 27: Hlavní témata textů v Období 2 (graf)

Příloha č. 28: Množství textů věnovaných povstáním v arabských zemích v čase v Období 2 (graf)

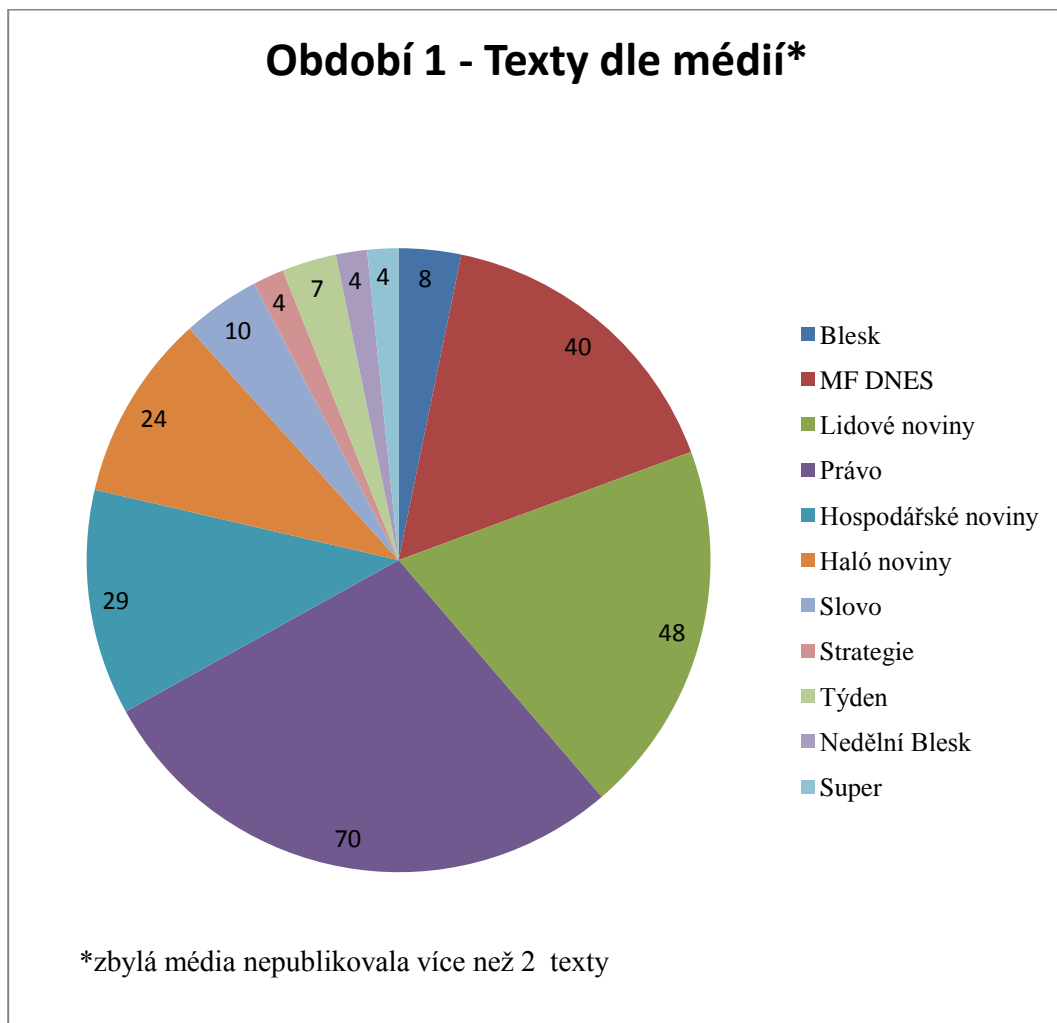
Příloha č. 29: Délka textů věnovaných tzv. arabskému jaru (tabulka)

Příloha č. 30: Umístění textů věnovaných tzv. arabskému jaru na titulní straně (tabulka)

Příloha č. 31: Kódovací kniha

## Přílohy

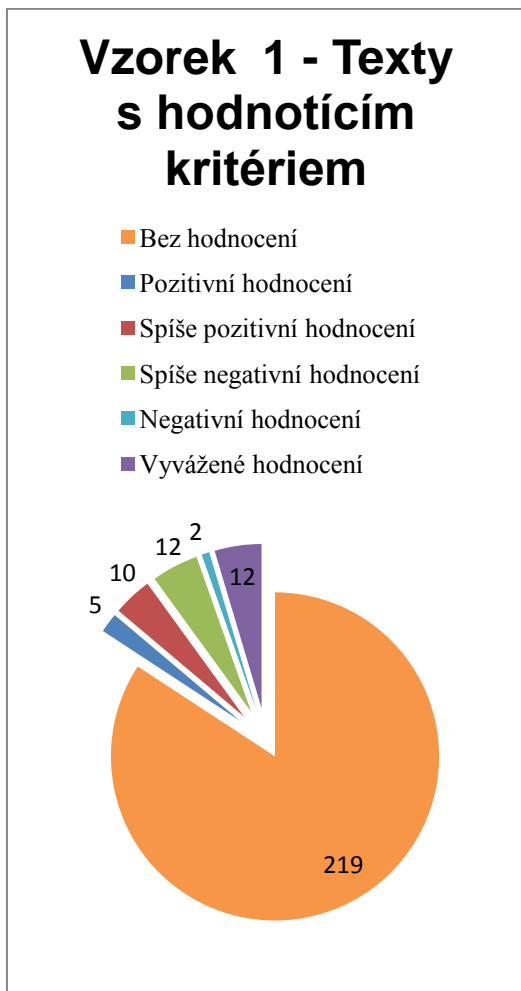
Příloha č. 1: Zastoupení textů ve sledovaných médiích v Období 1 (graf)



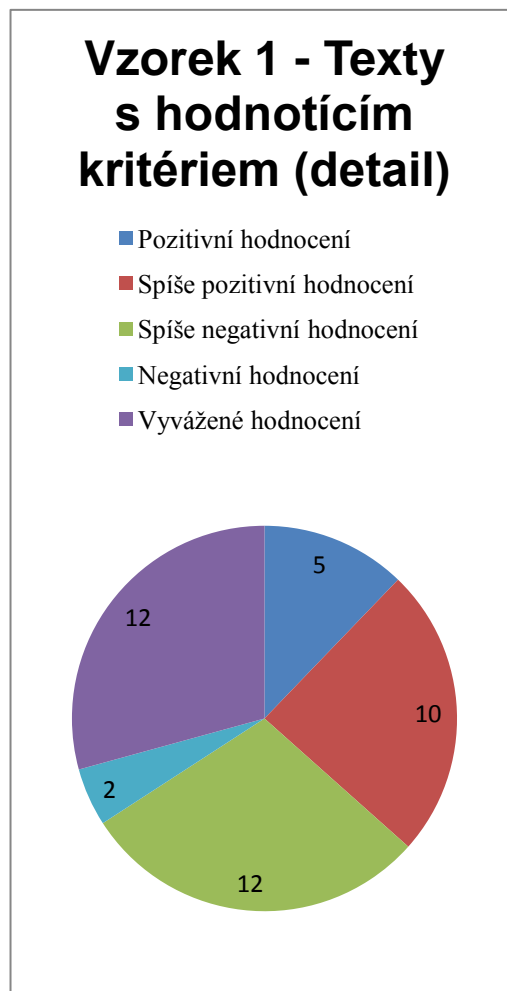
Báze: 260 textů



**Příloha č. 4: Struktura textů obsahujících hodnotící kritérium v Období 1 (graf)**



Báze: 260 textů



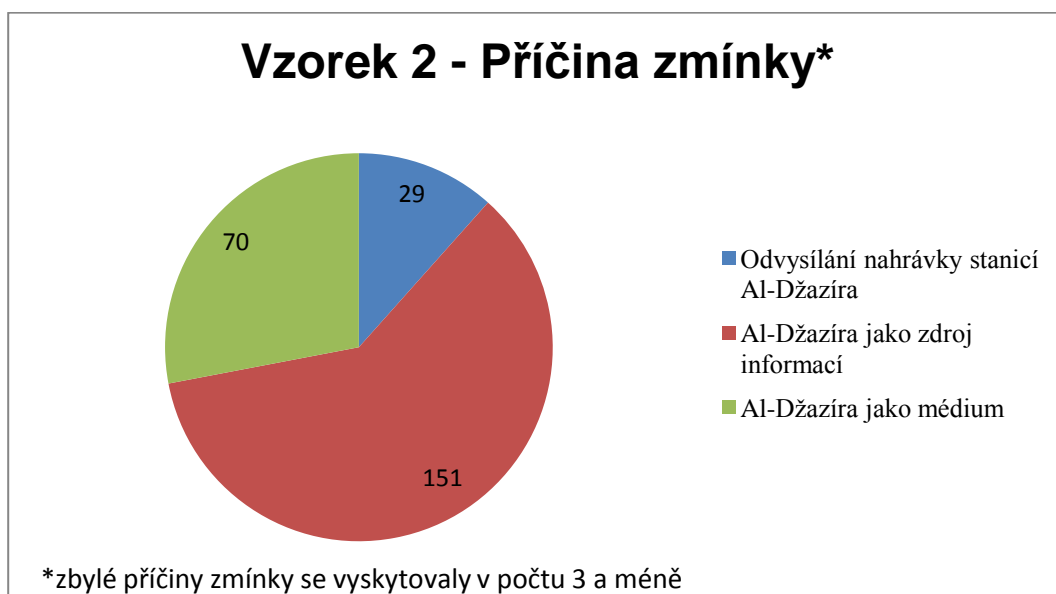
Báze: 41 textů s hodnotícím kritériem

**Příloha č. 5: Rozložení textů s hodnotícím kritériem dle jednotlivých médií v Období 1 (tabulka)**

<b>Tištěné médium * Hodnotící kritérium Crosstab 2001/2002</b>		<b>Období 1</b>						
		<i>Hodnotící kritérium</i>						
		<b>Bez hodnocení</b>	<b>Pozitivní</b>	<b>Spíše pozitivní</b>	<b>Spíše negativní</b>	<b>Negativní</b>	<b>Vyvážené</b>	<b>Total</b>
<i><b>Tištěné médium</b></i>	<b>Blesk</b>	8	0	0	0	0	0	8
	<b>MF DNES</b>	35	1	1	1	0	2	40
	<b>Lidové noviny</b>	40	1	1	3	1	2	48
	<b>Právo</b>	61	1	3	3	0	2	70
	<b>Hospodářské noviny</b>	23	0	0	4	1	1	29
	<b>Haló noviny</b>	23	0	1	0	0	0	24
	<b>Slovo</b>	10	0	0	0	0	0	10
	<b>Strategie</b>	1	1	1	0	0	1	4
	<b>Týden</b>	5	0	1	0	0	1	7
	<b>Nedělní Blesk</b>	3	1	0	0	0	0	4
	<b>Super</b>	4	0	0	0	0	0	4
<b>Total</b>		<i>190</i>	<i>5</i>	<i>8</i>	<i>11</i>	<i>2</i>	<i>9</i>	<b>225</b>

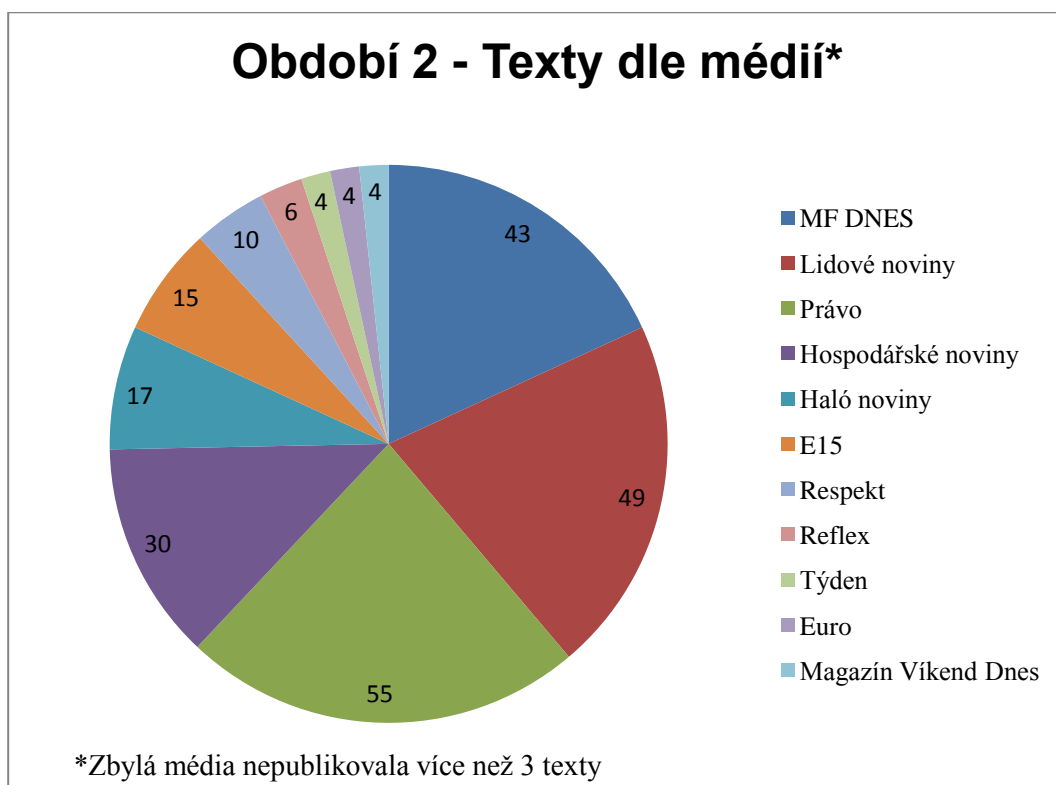
Báze: 260 textů

**Příloha č. 6: Příčina zmínky výrazu Al-Džazíra v Období 2 (graf)**



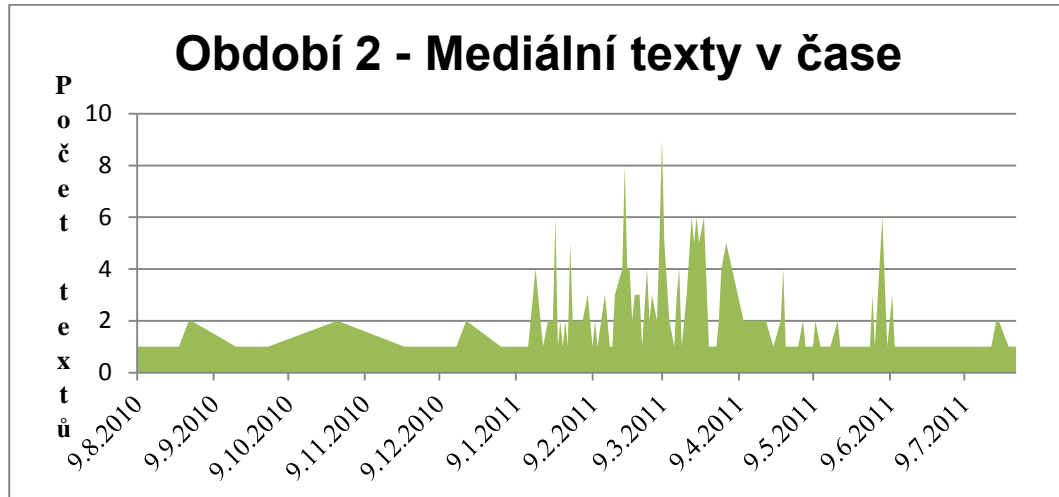
Báze: 258 textů

**Příloha č. 7: Zastoupení textů ve sledovaných médiích v Období 2 (graf)**



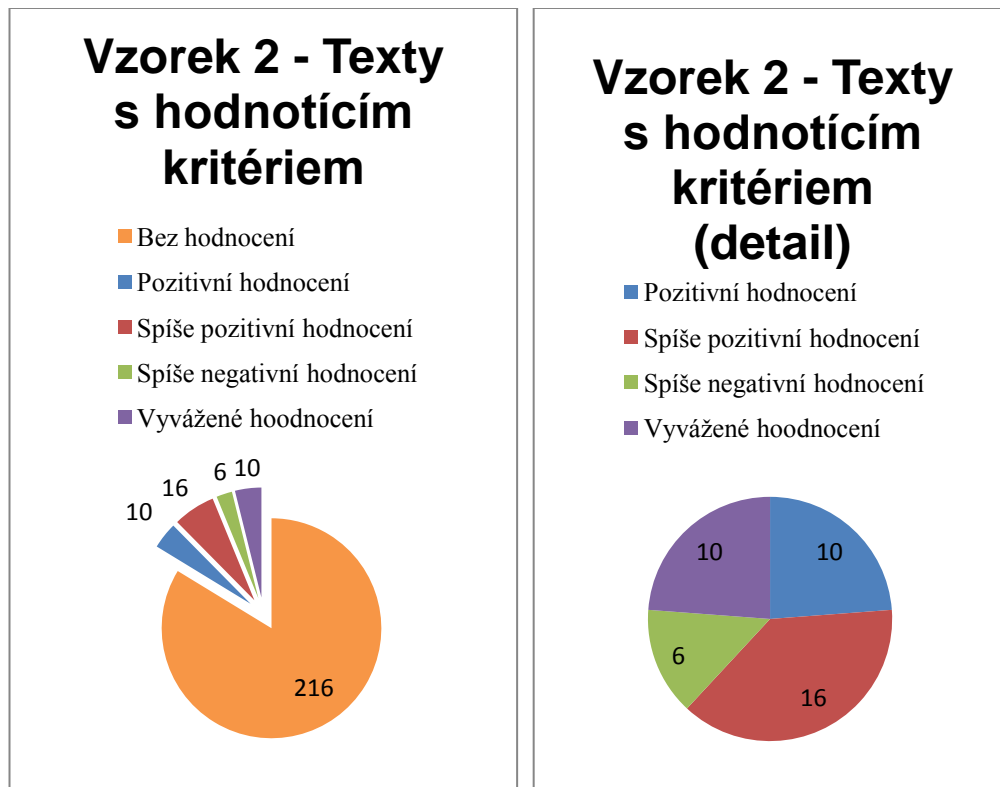
Báze: 258 textů

**Příloha č. 8: Počet textů zmiňujících výraz Al-Džazíra na časové ose v Období 2 (graf)**



Báze: 258 textů

**Příloha č. 9: Struktura textů obsahujících hodnotící kritérium v Období 2 (graf)**



Báze: 258 textů

Báze: 42 textů s hodnotícím kritériem



**Příloha č. 10: Rozložení textů s hodnotícím kritériem dle jednotlivých médií v Období 2 (tabulka)**

<b>Tištěné médium * Hodnotící kritérium Crosstab</b>		<b>2010/2011 Období 2</b>					
		<i>Hodnotící kritérium</i>					
		<b>Bez hodnocení</b>	<b>Pozitivní</b>	<b>Spíše pozitivní</b>	<b>Spíše negativní</b>	<b>Vyvážené</b>	<b>Total</b>
<b>Tištěné médium</b>	<b>MF DNES</b>	37	2	1	2	1	43
	<b>Lidové noviny</b>	44	1	2	2	0	49
	<b>Právo</b>	50	0	4	1	0	55
	<b>Hospodářské noviny</b>	26	0	1	1	2	30
	<b>Haló noviny</b>	14	1	2	0	0	17
	<b>E15</b>	15	0	0	0	0	15
	<b>Respekt</b>	5	1	3	0	1	10
	<b>Reflex</b>	3	3	0	0	0	6
	<b>Týden</b>	3	0	1	0	0	4
	<b>Instinkt</b>	2	1	0	0	0	3
	<b>Euro</b>	2	0	0	0	2	4
	<b>Mezinárodní politika</b>	1	0	1	0	1	3
	<b>Magazín Víkend Dnes</b>	2	1	0	0	1	4
			204	9	14	6	8
<b>Total</b>							

Báze: 258 textů

**Příloha č. 11: Přívlasky spojené s výrazem Al-Džazíra a jejich umístění v jednotlivých médiích v Období 1 (tabulka)**

<b>Tištěné médium* Přívlask Crosstab</b>		<b>2001/2002</b>				<b>Období 1</b>
		<i>Přívlask</i>				<b>Total</b>
		<b>Žádný</b>	<b>Katarská</b>	<b>Arabská</b>	<b>Panarabská</b>	
<i><b>Tištěné médium</b></i>	<b>Blesk</b>	0	8	0	0	8
	<b>MF DNES</b>	8	30	2	0	40
	<b>Lidové noviny</b>	11	37	0	0	48
	<b>Právo</b>	13	54	3	0	70
	<b>Hospodářské noviny</b>	5	20	4	0	29
	<b>Haló noviny</b>	2	20	2	0	24
	<b>Slovo</b>	1	9	0	0	10
	<b>Strategie</b>	1	2	1	0	4
	<b>Týden</b>	1	5	0	1	7
	<b>Nedělní Blesk</b>	1	3	0	0	4
	<b>Super</b>	0	4	0	0	4
<b>Total</b>		46	198	15	1	<b>260</b>

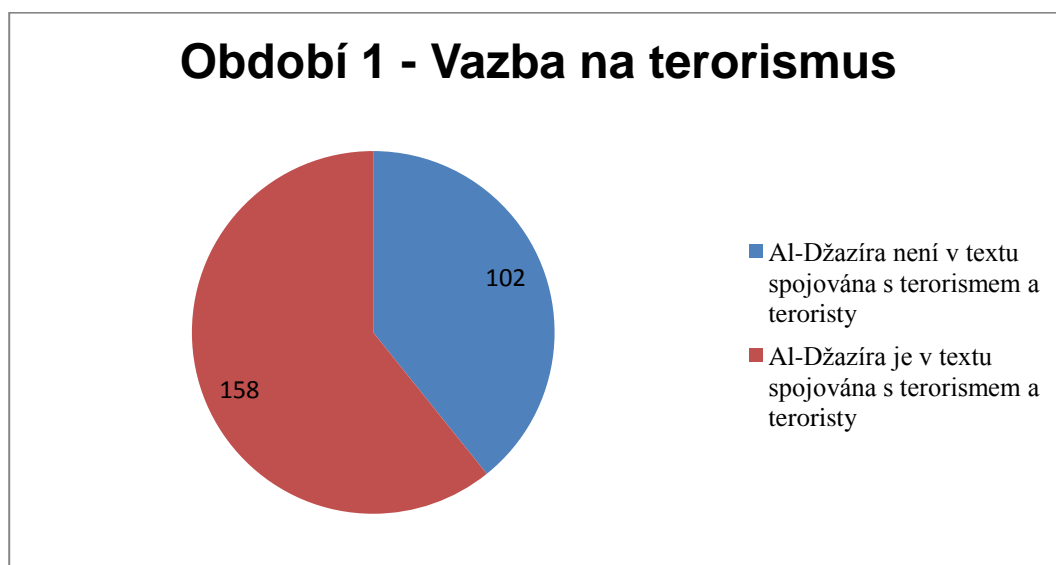
Báze: 260 textů

**Příloha č. 12: Přívlastky spojené s výrazem Al-Džazíra a jejich umístění v jednotlivých médiích v Období 2 (tabulka)**

Tištěné médium * Přívlastek Crosstabulation		2010/2011				Období 2	
		Přívlastek					Total
		Žádný	Katarská	Arabská	Panarabská	Jiný	
<i>Tištěné médium</i>	<b>MF DNES</b>	23	4	4	12	0	43
	<b>Lidové noviny</b>	36	10	2	1	0	49
	<b>Právo</b>	44	5	5	1	0	55
	<b>Hospodářské noviny</b>	18	10	0	2	0	30
	<b>Haló noviny</b>	9	6	1	1	0	17
	<b>E15</b>	12	2	1	0	0	15
	<b>Respekt</b>	8	2	0	0	0	10
	<b>Reflex</b>	5	1	0	0	0	6
	<b>Týden</b>	3	1	0	0	0	4
	<b>Euro</b>	2	1	1	0	0	4
	<b>Magazín Vikend Dnes</b>	3	0	0	0	1	4
<b>Total</b>	x	163	42	14	17	1	237

Báze: 258 textů

**Příloha č. 13: Vazba Al-Džazíry na terorismus v Období 1 (graf)**



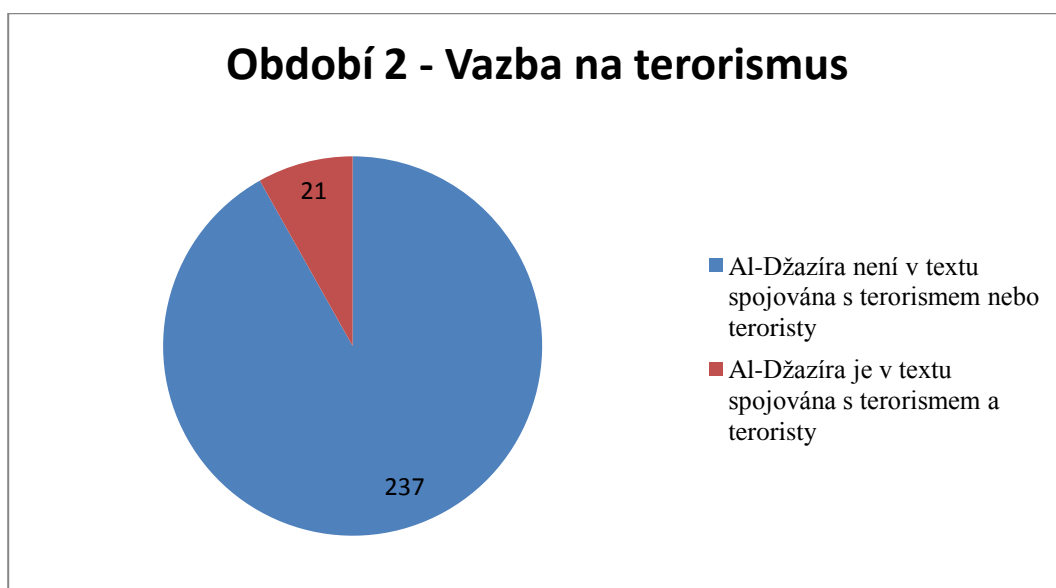
Báze: 260 textů

Příloha č. 14 Vazba na terorismus dle jednotlivých médií (tabulka)

Tištěné médium * Vazba na terorismus Cross, 2001/2002 Období 1				
		Vazba na terorismus		
		Al-Džazíra není spojována	Al-Džazíra je spojována	Total
<b>Tištěné médium</b>	<b>Blesk</b>	1	7	8
	<b>MF DNES</b>	12	28	40
	<b>Lidové noviny</b>	19	29	48
	<b>Právo</b>	27	43	70
	<b>Hospodářské noviny</b>	11	18	29
	<b>Haló noviny</b>	12	12	24
	<b>Slovo</b>	5	5	10
	<b>Strategie</b>	3	1	4
	<b>Týden</b>	2	5	7
	<b>Nedělní Blesk</b>	2	2	4
	<b>Super</b>	0	4	4
<b>Total</b>		94	154	248

Báze: 260 textů

Příloha č. 15: Vazba Al-Džazíry na terorismus v Období 2 (graf)



Báze: 258 textů

Příloha č. 16 Vazba na terorismus dle jednotlivých médií v Období 2 (tabulka)

<b>Tištěné médium * Vazba na terorismus Cross, 2010/2011 Období 2</b>				
		<i>Vazba na terorismus</i>		
		<b>Al-Džazíra není spojována</b>	<b>Al-Džazíra je spojována</b>	<b>Total</b>
<b>Tištěné médium</b>	<b>Blesk</b>	2	0	2
	<b>MF DNES</b>	38	5	43
	<b>Lidové noviny</b>	42	7	49
	<b>Právo</b>	52	3	55
	<b>Hospodářské noviny</b>	30	0	30
	<b>Haló noviny</b>	15	2	17
	<b>E15</b>	14	1	15
	<b>Respekt</b>	8	2	10
	<b>Reflex</b>	6	0	6
	<b>Týden</b>	4	0	4
	<b>Euro</b>	3	1	4
	<b>Mezinárodní politika</b>	3	0	3
	<b>Magazín Víkend Dnes</b>	4	0	4
<b>Total</b>	x	221	21	242

Báze: 258 textů

Příloha č. 17: Články na titulní straně dle jednotlivých médií v Období 1 (tabulka)

Tištěné médium * Titulní strana Cross, 2001/2002		Období 1		
	<i>Titulní strana</i>			
		Al-Džazíra není zmíněna	Al-Džazíra je zmíněna	Total
<i>Tištěné médium</i>	<b>Blesk</b>	8	0	<b>8</b>
	<b>MF DNES</b>	32	8	<b>40</b>
	<b>Lidové noviny</b>	42	6	<b>48</b>
	<b>Právo</b>	52	18	<b>70</b>
	<b>Hospodářské noviny</b>	25	4	<b>29</b>
	<b>Haló noviny</b>	10	14	<b>24</b>
	<b>Slovo</b>	10	0	<b>10</b>
	<b>Strategie</b>	4	0	<b>4</b>
	<b>Týden</b>	7	0	<b>7</b>
	<b>Nedelní Blesk</b>	4	0	<b>4</b>
	<b>Super</b>	3	1	<b>4</b>
<b>Total</b>		<i>197</i>	<i>51</i>	<b>248</b>

Báze: 260 textů

Příloha č. 18: Články na titulní straně dle jednotlivých médií v Období 2 (tabulka)

Tištěné médium * Titulní strana Cross, 2010/2011		Období 2		
	<i>Titulní strana</i>			
		Al-Džazíra není zmíněna	Al-Džazíra je zmíněna	Total
<i>Tištěné médium</i>	<b>MF DNES</b>	38	5	<i>43</i>
	<b>Lidové noviny</b>	46	3	<i>49</i>
	<b>Právo</b>	42	13	<i>55</i>
	<b>Hospodářské noviny</b>	27	3	<i>30</i>
	<b>Haló noviny</b>	13	4	<i>17</i>
	<b>E15</b>	15	0	<i>15</i>
	<b>Respekt</b>	10	0	<i>10</i>
	<b>Reflex</b>	6	0	<i>6</i>
	<b>Týden</b>	4	0	<i>4</i>
	<b>Euro</b>	4	0	<i>4</i>
	<b>Magazín Víkend Dnes</b>	4	0	<i>4</i>
<b>Total</b>		<i>230</i>	<i>28</i>	<b>258</b>

Báze: 258 textů

**Příloha č. 19: Využívání Al-Džazíry jako zdroje dle jednotlivých témat v Období 1 (tabulka)**

Hlavní téma * Al-Džazíra jako zdroj Cross		2001/2002	Období 1	
	<i>Al-Džazíra jako zdroj infromací</i>			
		Al-Džazíra jako zdroj infromací	Procent	Kumulativních procent
<i>Hlavní téma</i>	<b>Terorismus</b>	3	3	3
	<b>Vnitropolitická situace v Afghánistánu</b>	7	7	10
	<b>Vojenská situace v Afghánistánu</b>	24	24	34
	<b>Usáma bin Ládín</b>	14	14	48
	<b>al-Kádia</b>	1	1	49
	<b>Ozbrojený džihád</b>	16	16	65
	<b>Izraelsko-palestinský konflikt</b>	21	21	86
	<b>Politická situace v Palestině</b>	2	2	88
	<b>Politická situace v Libanonu</b>	1	1	89
	<b>Politická situace v Iráku</b>	2	2	91
	<b>Jiné - souvisí s regionem Blízkého východu</b>	5	5	96
	<b>Jiné - nesouvisí s regionem Blízkého východu</b>	4	4	100
<b>Total</b>		<b>100</b>		<b>100</b>

Báze: 100 textů, v nichž Al-Džazíra sloužila jako zdroj informací

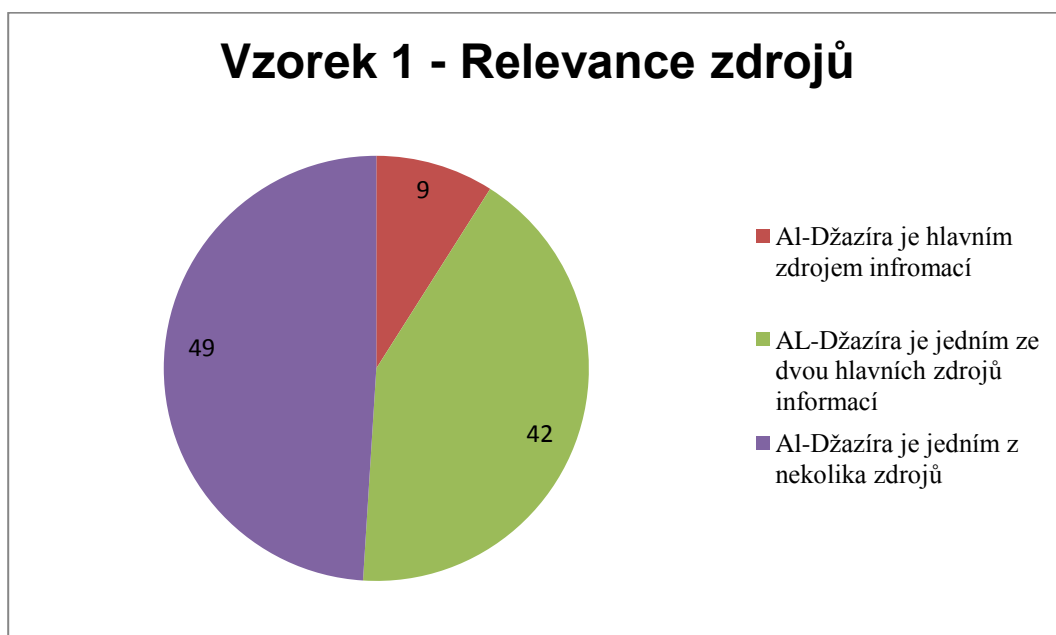
Příloha č. 20 Využívání Al-Džazíry jako zdroje dle jednotlivých témat v Období 2 (tabulka)

Hlavní téma *	Al-Džazíra jako zdroj	2010/2011	Období 2
	<i>Al-Džazíra jako zdroj informací</i>		
		Al-Džazíra jako zdroj informací	Kumulativních procent
		Procent	
<b>Hlavní téma</b>	<b>Usáma bin Ládín</b>	2	1.32
	<b>Vnitropolitická situace v Afghánistánu</b>	2	1.32
	<b>al-Káida</b>	2	1.32
	<b>Izraelsko-palestinský konflikt</b>	10	6.7
	<b>Arabské jaro</b>	5	3.3
	<b>Povstání v Tunisku</b>	4	2.64
	<b>Povstání v Egyptě</b>	11	7.26
	<b>Povstání v Libyi</b>	71	47
	<b>Povstání v Jemenu</b>	7	4.62
	<b>Povstání v Sýrii</b>	15	10
	<b>Povstání v Bahrajnu</b>	2	1.32
	<b>Ekonomický dopad arabského jara</b>	4	2.64
	<b>Jednání/prohlášení světových velmocí</b>	2	1.32
	<b>WikiLeaks</b>	2	1.32
	<b>Role médií v průběhu arabského jara</b>	4	2.64
	<b>Jiné - souvisí s regionem Blízkého východu</b>	4	2.64
<b>Total</b>	<b>x</b>	<b>151</b>	<b>100</b>

Báze: 151 textů, v nichž Al-Džazíra sloužila jako zdroj informací

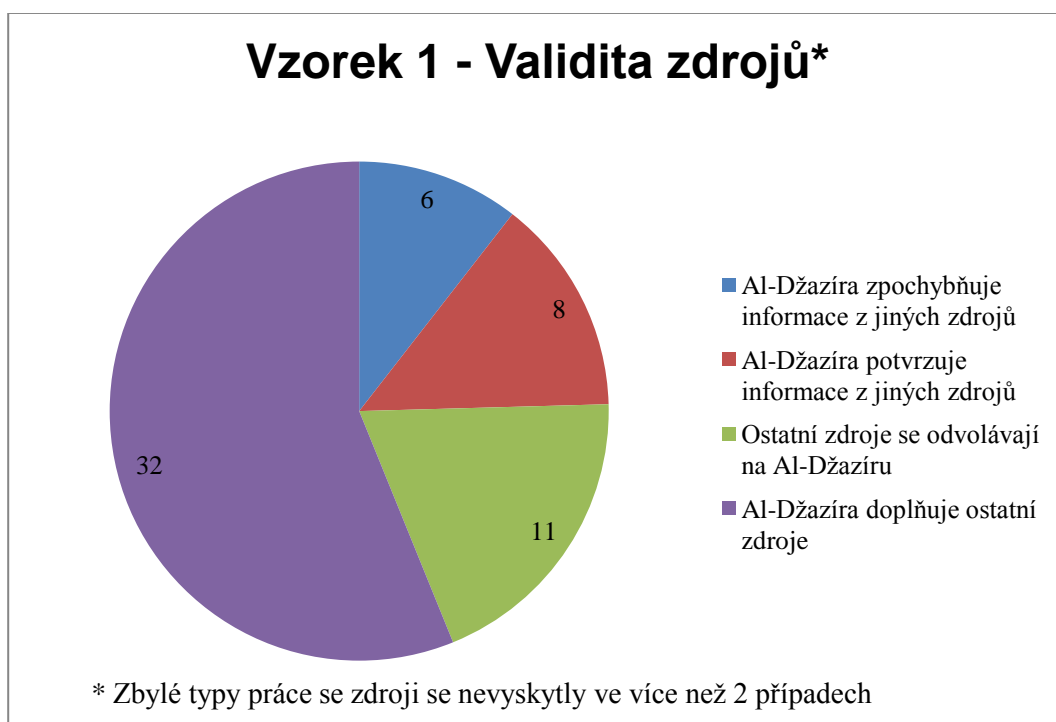


**Příloha č. 21: Relevance AI-Džazíry jako zdroje v Období 1 (graf)**



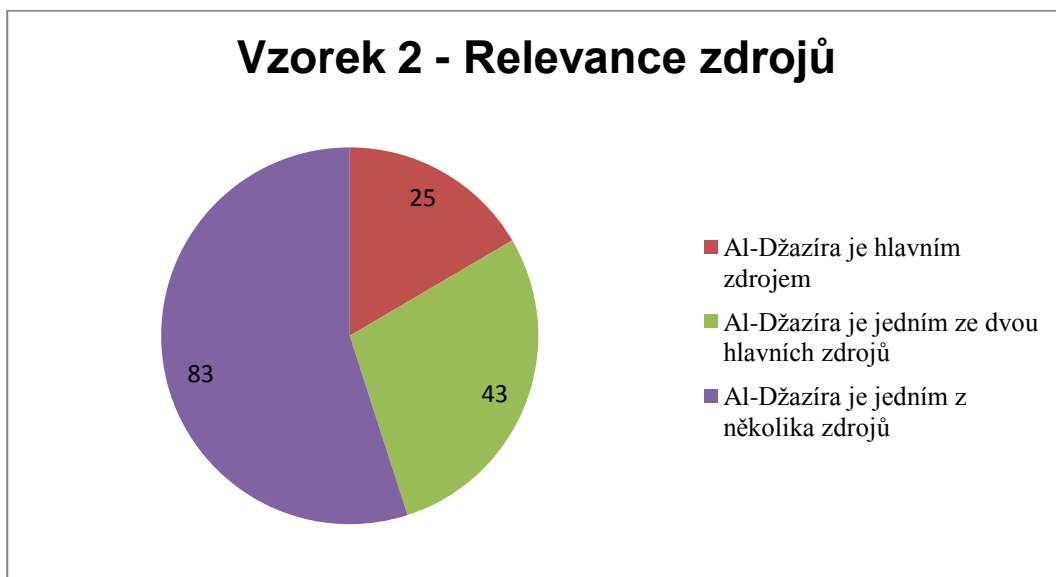
Báze: 100 textů, v nichž AI-Džazíra sloužila jako zdroj informací

**Příloha č. 22: Validita AI-Džazíry jako zdroje v Období 1 (graf)**



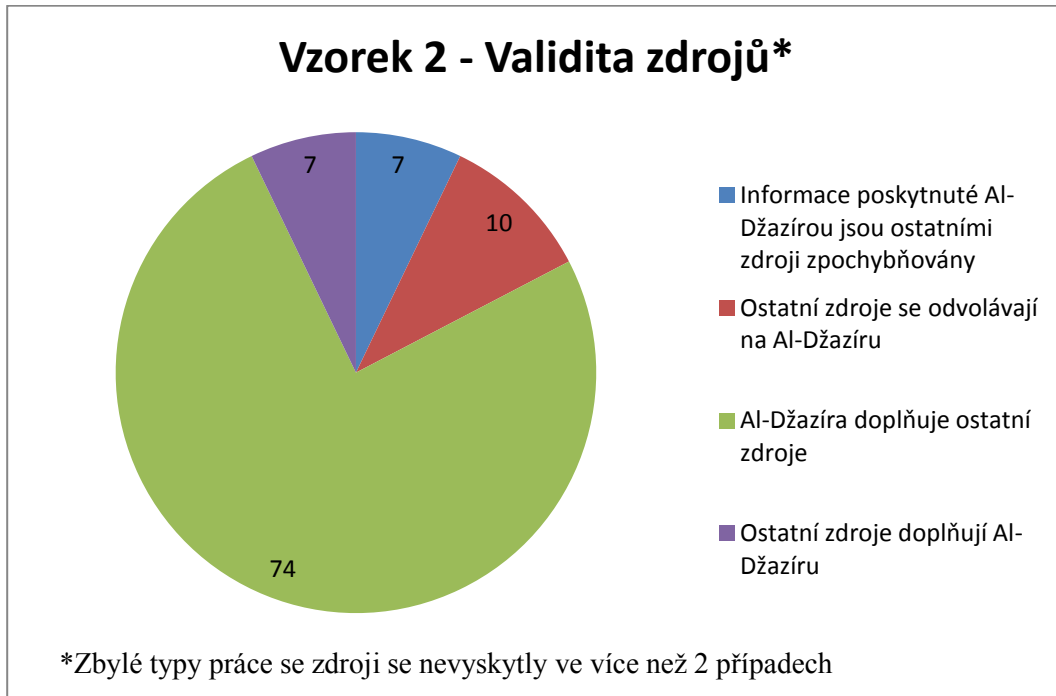
Báze: 100 textů, v nichž AI-Džazíra sloužila jako zdroj informací

**Příloha č. 23: Relevance AI-Džazíry jako zdroje v Období 2 (graf)**



Báze: 151 textů, v nichž AI-Džazíra sloužila jako zdroj informací

**Příloha č. 24: Validita AI-Džazíry jako zdroje v Období 2 (graf)**



Báze: 151 textů, v nichž AI-Džazíra sloužila jako zdroj informací

**Příloha č. 25: Využívání AI-Džazíry jako zdroje dle typů mediálních textů v Období 1 (tabulka)**

<b>Typ příspěvku * AI-Džazíra jako zdroj Crosstabulation, 2001/2002, Období 1</b>		
	<i>AI-Džazíra jako zdroj informací</i>	
<i>Typ příspěvku</i>	<b>Zpráva</b>	80
	<b>Komentář</b>	4
	<b>"Krátkce"</b>	13
	<b>Rozhovor</b>	1
	<b>Analýza</b>	2
<b>Total</b>		<b>100</b>

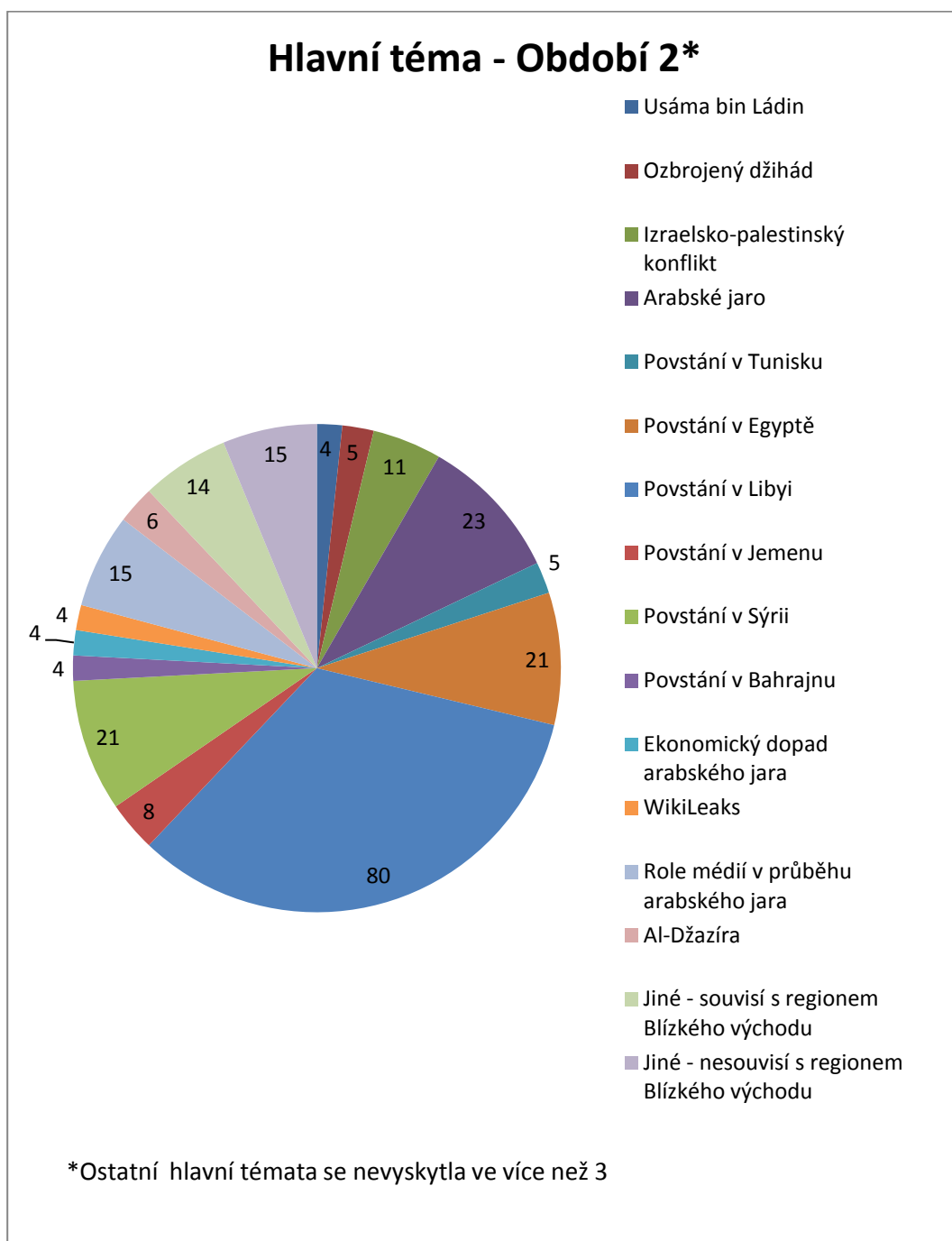
Báze: 100 textů, v nichž AI-Džazíra sloužila jako zdroj informací

**Příloha č. 26: Využívání AI-Džazíry jako zdroje dle typů mediálních textů v Období 2 (tabulka)**

<b>Typ příspěvku *AI-Džazíra jako zdroj Crosstabulation, 2010/2011, Období 2</b>		
	<i>AI-Džazíra jako zdroj informací</i>	
<i>Typ příspěvku</i>	<b>Zpráva</b>	110
	<b>Komentář</b>	4
	<b>Reportáž</b>	12
	<b>Krátkce</b>	15
	<b>Analýza</b>	6
	<b>Medailon</b>	3
	<b>Jiný žánr</b>	1
<b>Total</b>	x	<b>151</b>

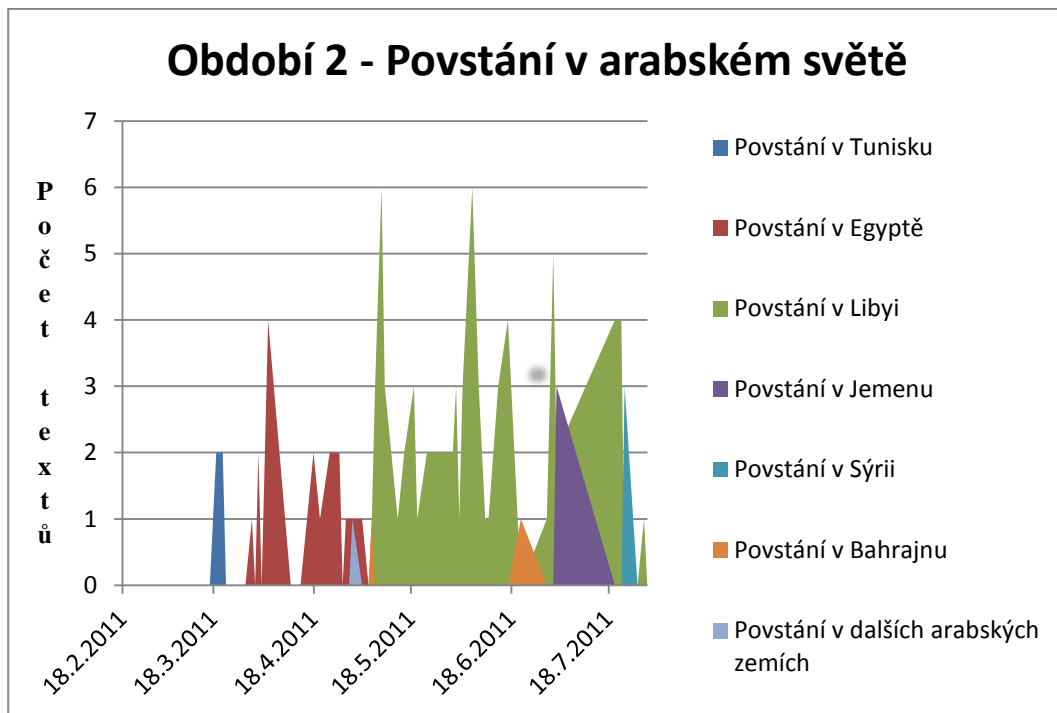
Báze: 151 textů, v nichž AI-Džazíra sloužila jako zdroj informací

Příloha č. 27: Hlavní témata textů v Období 2 (graf)



Báze: 258 textů

**Příloha č. 28: Množství textů věnovaných povstáním v arabských zemích v čase v Období 2 (graf)**



Báze: 140 textů věnovaných povstáním v zemích Blízkého východu a severní Afriky

Příloha č. 29: Délka textů věnovaných tzv. arabskému jaru (tabulka)

Hlavní téma * Délka textu Crosstab		2010/2011 Období 2					
		<i>Délka textu</i>					
<i>Hlavní téma</i>		0-100	101-250	251-500	501-1000	1001 a více	Total
	<b>Arabské jaro</b>	0	0	7	9	7	23
	<b>Povstání v Tunisku</b>	0	2	1	1	1	5
	<b>Povstání v Egyptě</b>	0	3	9	9	0	21
	<b>Povstání v Libyi</b>	4	12	33	29	2	80
	<b>Povstání v Jemenu</b>	2	2	3	1	0	8
	<b>Povstání v Sýrii</b>	1	3	10	7	0	21
	<b>Povstání v Bahrajnu</b>	0	1	1	2	0	4
	<b>Povstání v dalších arabských zemích</b>	0	0	0	1	0	1
	<b>Ekonomický dopad arabského jara</b>	0	0	2	1	1	4
	<b>Role médií v průběhu arabského jara</b>	1	1	4	6	3	15
<b>Total</b>		8	24	70	66	13	<b>182</b>

Báze: 182 textů věnovaných tzv. arabskému jaru

**Příloha č. 30: Umístění textů věnovaných tzv. arabskému jaru na titulní straně (tabulka)**

<b>Hlavní téma * Strana</b>		<b>2010/2011 Období 2</b>		
		<i>Strana</i> Al-Džazíra není zmíněna na titulní straně	Al-Džazíra je zmíněna na titulní straně	<b>Total</b>
<i>Hlavní téma</i>	<b>Arabské jaro</b>	23	0	23
	<b>Povstání v Tunisku</b>	5	0	5
	<b>Povstání v Egyptě</b>	14	7	21
	<b>Povstání v Libyi</b>	67	13	80
	<b>Povstání v Jemenu</b>	8	0	8
	<b>Povstání v Sýrii</b>	18	3	21
	<b>Povstání v Bahrajnu</b>	4	0	4
	<b>Povstání v dalších arabských zemích</b>	1	0	1
	<b>Ekonomický dopad arabského jara</b>	4	0	4
	<b>Role médií v průběhu arabského jara</b>	14	1	15
<b>Total</b>		158	24	<b>182</b>

Báze: 182 textů věnovaných tzv. arabskému jaru

## Příloha č. 31: Kódovací kniha

Identifikace kódované jednotky

1. Název tištěného média	1	Blesk
Název tištěného média	2	MF DNES
Název tištěného média	3	Lidové noviny
Název tištěného média	4	Právo
Název tištěného média	5	Hospodářské noviny
Název tištěného média	6	Haló noviny
Název tištěného média	7	E15
Název tištěného média	8	Slovo
Název tištěného média	9	Zemské noviny
Název tištěného média	10	Literární noviny
Název tištěného média	11	Strategie
Název tištěného média	12	Respekt
Název tištěného média	13	Reflex
Název tištěného média	14	Týden
Název tištěného média	15	Instinkt
Název tištěného média	16	Euro
Název tištěného média	17	Lidé a země
Název tištěného média	18	Mladý svět
Název tištěného média	19	Development news
Název tištěného média	20	Mezinárodní politika
Název tištěného média	21	Magazín Víkend DNES
Název tištěného média	22	Magazín Mladé fronty DNES
Název tištěného média	23	Víkend HN
Název tištěného média	24	Nedělní Blesk
Název tištěného média	25	Super
Název tištěného média	26	Šíp Plus
Název tištěného média	27	Xantypa
Název tištěného média	28	ForMen
Název tištěného média	29	Média&Reklama
Název tištěného média	30	Ekonom
Název tištěného média	31	Aha! Neděle
Název tištěného média	32	Právo&Byznys



<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
2. Datum	01.08.2001	(příklad) 1. 8. 2001

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
3. Typ média	1	deník
Typ média	2	týdeník
Typ média	3	měsíčník
Typ média	4	víkendová příloha deníku

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
4. Typ příspěvku	1	Zpráva
Typ příspěvku	2	Komentář
Typ příspěvku	3	Reportáž
Typ příspěvku	4	Referát
Typ příspěvku	5	„krátce“
Typ příspěvku	6	Rozhovor
Typ příspěvku	7	Analýza
Typ příspěvku	8	Medailon
Typ příspěvku	9	Jiný typ textu

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
5. Počet slov	1	0-100
Počet slov	2	101-250
Počet slov	3	251-500
Počet slov	4	501-1000
Počet slov	5	1001 a více

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
6. Titulek	1	výraz „Al-Džazíra“ je součástí
Titulek	0	výraz „Al-Džazíra“ není součástí

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
7. Strana straně	1	Al-Džazíra je zmíněna na titulní straně
Strana	0	Al-Džazíra není zmíněna na titulní straně

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
8. Příčina zmínky	1	Odvysílání nahrávky stanicí Al-Džazíra
Příčina zmínky	2	Al-Džazíra jako zdroj informací
Příčina zmínky	3	Al-Džazíra jako médium
Příčina zmínky	4	Al-Džazíra jako předmět politické debaty
Příčina zmínky	5	Al-Džazíra jako nástroj teroristů
Příčina zmínky	6	Al-Džazíra jako nástroj katarské elity
Příčina zmínky	7	Další

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
9. Relevance zdrojů	0	Al-Džazíra není zdrojem
Relevance zdrojů	1	Al-Džazíra je hlavním zdrojem informací
Relevance zdrojů hlavních	2	Al-Džazíra je jedním ze dvou zdrojů
Relevance zdrojů zdrojů	3	Al-Džazíra je jedním z několika zdrojů

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
10. Hlavní/další hlavní zdroj v textu	0	Text výslovně necituje zdroje
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	1	ČTK
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	2	Reuters
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	3	AP
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	4	AFP
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	5	RIA-Novosti

Hlavní/další hlavní zdroj v textu	6	Interfax
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	7	MENA
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	8	uta
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	9	Xinhua
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	10	jiná tisková agentura
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	11	Al-Džazíra
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	12	Al-Arabiya
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	13	Al-Hurra
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	14	jiná arabská stanice
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	15	BBC
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	16	CNN
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	17	ABC
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	18	MSNBC
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	19	SkyNews
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	20	RTL
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	21	ZDF
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	22	ARD
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	23	Jerusalem Post
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	24	Haa'rec
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	25	Observer
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	26	International Herald Tribune (NYT)
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	27	jiný mezinárodní deník
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	28	jiný blízkovýchodní deník
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	29	jiné mezinárodní periodikum
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	30	jiné blízkovýchodní periodikum
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	31	utajený zdroj
Hlavní/další hlavní zdroj v textu	32	text používá více rovnocenných zdrojů

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
<b>11. Validita zdrojů</b>	<b>1</b>	<b>Informace poskytnuté AI-Džazírou jsou ostatními zdroji zpochybňovány</b>
Validita zdrojů	2	AI-Džazíra zpochybňuje informace z jiných zdrojů
Validita	3	AI-Džazíra potvrzuje informace z jiných zdrojů
Validita	4	Ostatní zdroje potvrzují informace AI-Džazíry
Validita	5	Ostatní zdroje se odvolávají na AI-Džazíru
Validita	6	AI-Džazíra doplňuje ostatní zdroje
Validita	7	Ostatní zdroje doplňují AI-Džazíru
Validita	8	Kombinace dvou a více různých variant
Validita	0	Tento typ práce se zdroji není uplatňován

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
<b>12. Hodnotící kritérium</b>	<b>0</b>	<b>Bez hodnocení AI-Džazíry</b>
Hodnotící kritérium	1	Pozitivní hodnocení AI-Džazíry
Hodnotící kritérium	2	Spíše pozitivní hodnocení AI-Džazíry
Hodnotící kritérium	3	Spíše negativní hodnocení AI-Džazíry
Hodnotící kritérium	4	Negativní hodnocení AI-Džazíry
Hodnotící kritérium	5	Hodnocení AI-Džazíry se objevuje, ale je vyvážené

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
<b>13. Vazba na terorismus</b>	<b>0</b>	<b>AI-Džazíra není v textu spojována s terorismem a teroristy</b>
Vazba na terorismus	1	AI-Džazíra je v textu spojována s terorismem a teroristy

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
<b>14. Přívlastek</b>	<b>0</b>	<b>žádný přívlastek</b>
<b>Přívlastek</b>	<b>1</b>	<b>katarská</b>
<b>Přívlastek</b>	<b>2</b>	<b>arabská</b>
<b>Přívlastek</b>	<b>3</b>	<b>panarabská</b>
<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
<b>15. Srovnání</b>	<b>0</b>	<b>termín „arabská CNN“ nebo jiné srovnání s CNN není přítomno</b>
<b>Srovnání</b>	<b>1</b>	<b>termín „arabská CNN“ nebo jiné srovnání je přítomno, profesionalita Al-Džazíry je zpochybněna</b>
<b>Srovnání</b>	<b>2</b>	<b>termín „arabská CNN“ nebo jiné srovnání je přítomno, profesionalita Al-Džazíry není zpochybněna</b>
<b>Srovnání</b>	<b>3</b>	<b>stanice Al-Džazíra a CNN jsou srovnávány z hlediska své agendy</b>
<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
<b>16. Hlavní téma</b>	<b>1</b>	<b>terorismus</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>2</b>	<b>Taliban</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>3</b>	<b>vnitropolitická situace v Afghanistanu</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>4</b>	<b>vojenská situace v Afghanistanu a okolí</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>5</b>	<b>Usáma bin Ládín</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>6</b>	<b>al-Káida</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>7</b>	<b>ozbrojený džihád</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>8</b>	<b>izraelsko-palestinský konflikt</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>9</b>	<b>politická situace v Izraeli</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>10</b>	<b>politická situace v Palestině</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>11</b>	<b>politická situace v Libanonu</b>
<b>Hlavní téma</b>	<b>12</b>	<b>politická situace v Iráku</b>

Hlavní téma	13	politická situace na Blízkém východě
Hlavní téma	14	arabské jaro
Hlavní téma	15	povstání v Tunisku
Hlavní téma	16	povstání v Egyptě
Hlavní téma	17	povstání v Libyi
Hlavní téma	18	povstání v Jemenu
Hlavní téma	19	povstání v Syrii
Hlavní téma	20	povstání v Bahrajnu
Hlavní téma	21	povstání v dalších arabských zemích
Hlavní téma	22	ekonomický dopad arabského jara
Hlavní téma	23	Češi v arabských zemích
Hlavní téma	24	jednání/prohlášení světových velmocí
Hlavní téma	25	jednání/prohlášení EU
Hlavní téma	26	jednání/prohlášení LAS
Hlavní téma	27	WikiLeaks
Hlavní téma	28	Írán
Hlavní téma	29	média po 9/11
Hlavní téma	30	profesionalita médií
Hlavní téma	31	arabská média
Hlavní téma	32	role médií v průběhu arabského jara
Hlavní téma	33	Al-Džazíra
Hlavní téma	34	Jiné - souvisí s regionem Blízkého východu
Hlavní téma	35	Jiné - nesouvisí s reg. Blízkého východu

<u>Příslušnost</u>	<u>Kód</u>	<u>Definice jednotky</u>
17. Objekt „Al-Džazíra“	0	Al-Džazíra není spojena s žádným „objektem“
Objekt „Al-Džazíra“	1	Usáma bin Ládín
Objekt „Al-Džazíra“	2	Ajmán Zaváhirí
Objekt „Al-Džazíra“	3	jiný představitel organizace Al-Káida

Objekt „Al-Džazíra“	4	představitel organizace Taliban
Objekt „Al-Džazíra“	5	George Bush
Objekt „Al-Džazíra“	6	Barrack Obama
Objekt „Al-Džazíra“	7	Hillary Clinton
Objekt „Al-Džazíra“	8	Colin Powell
Objekt „Al-Džazíra“	9	Condoleezza Rice
Objekt „Al-Džazíra“	10	jiný americký politický představitel
Objekt „Al-Džazíra“	11	jiný americký vojenský představitel
Objekt „Al-Džazíra“	12	Nicolas Sarkozy
Objekt „Al-Džazíra“	13	Jiný francouzský politický představitel
Objekt „Al-Džazíra“	14	David Cameron
Objekt „Al-Džazíra“	15	Jiný britský politický představitel
Objekt „Al-Džazíra“	16	čínský politický představitel
Objekt „Al-Džazíra“	17	ruský politický představitel
Objekt „Al-Džazíra“	18	jiný evropský politický představitel
Objekt „Al-Džazíra“	19	Husní Mubárak
Objekt „Al-Džazíra“	20	Jiný představitel režimu v Egyptě
Objekt „Al-Džazíra“	21	Muammar al-Kaddáfí
Objekt „Al-Džazíra“	22	Jiný představitel režimu v Libyi
Objekt „Al-Džazíra“	23	člen NTC/politický aktér povstání
Objekt „Al-Džazíra“	24	Alí Abdalláh Sálíh
Objekt „Al-Džazíra“	25	Bašár al-Asad
Objekt „Al-Džazíra“	26	Jiný vysoký představitel Blízkovýchodních zemí
Objekt „Al-Džazíra“	27	člen katarské vládnoucí rodiny
Objekt „Al-Džazíra“	28	politický aktivista/blogger
Objekt „Al-Džazíra“	29	„rebel“
Objekt „Al-Džazíra“	30	generální tajemník OSN

<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>31</b>	<b>Hugo Chávez</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>32</b>	<b>Recep Tayyyp Erdogan</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>33</b>	<b>Jásir Arafat</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>34</b>	<b>Mahmúd Abbás</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>35</b>	<b>jiný palestinský představitel</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>36</b>	<b>Benjamin Netanjahu</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>37</b>	<b>Ariel Šaron</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>38</b>	<b>jiný izraelský politický představitel</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>39</b>	<b>generální tajemník NATO</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>40</b>	<b>jiný vysoký představitel NATO</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>41</b>	<b>Julian Assange</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>42</b>	<b>Jörg Haider</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>43</b>	<b>„zdroj“</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>44</b>	<b>svědek/místní občan</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>45</b>	<b>znalec regionu Blízkého východu</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>46</b>	<b>novinář Al-Džazíra</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>47</b>	<b>jiný novinář</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>48</b>	<b>jiný islámský radikál</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>49</b>	<b>jiný „objekt“</b>
<b>Objekt „Al-Džazíra“</b>	<b>50</b>	<b>Al-Džazíra je spojena s více „objekty“</b>



